

Forside

Eksamensopgave Bachelor

Semester:	7. Semester
Modul:	Modul 13
Gruppe nr.:	Gruppe 3
Antal anslag:	154.120
Titel:	Partnervoldsudsatte mænd – en kvalitativ undersøgelse af mænds partnervoldsudsathed og samfundets syn på fænomenet
Engelsk titel:	Male victims of domestic abuse - a qualitative research of men's exposure to domestic abuse and society's perception of this phenomenon
Dato:	30. december 2022
Vejleder:	Mona Ravn

Navn:	Christina Aagren Pedersen		
Studie nr.	20196108	Studentmail	chpede19@student.aau.dk
Navn:	Nanna Løvstad Rasmussen		
Studie nr.	20196440	Studentmail	nvni19@student.aau.dk

Denne forside tæller ikke med i antal anslag!

Partnervoldsudsatte mænd

- En kvalitativ undersøgelse af mænds partnervoldsudsathed og samfundets syn på fænomenet

Indholdsfortegnelse

Forord	1
1. Abstract	2
2. Indledning	3
3. Problemfelt	4
3.1. Oversigt over forskning	4
3.1.1. Søgestrategi	4
3.1.2. Anvendt litteratur	5
3.2. Viden om vold i nære relationer	6
3.2.1. Forekomst af partnervold	7
3.2.2. Konsekvenser af partnervold.....	7
3.2.3. Mænds voldsudsathed	8
3.3. Udvikling af menneskesynet på partnervoldsområdet	9
3.3.1. Et historisk syn på det mandlige kønsideal	9
3.3.2. Socialpolitisk forståelse af mænds voldsudsathed	11
3.4. Det sociale arbejde med partnervoldsudsatte mænd	13
3.4.1. Lovgivning på partnervoldsområdet	13
3.4.2. Organisering af det sociale arbejde	14
3.4.3. Kommunernes praksis på partnervoldsområdet	15
3.4.4. Barrierer i det sociale arbejde.....	15
3.5. Det sociale problem	16
3.6. Problemstilling	17
4. Problemformulering	18
5. Afgrænsning	18
5.1. Operationalisering af begreber	19
6. Videnskabsteoretisk tilgang	19
6.1. Socialkonstruktivisme	20
6.2. Hermeneutikken	20
6.3. Forforståelse.....	21
7. Projektdesign	22
7.1. Den kvalitative metode	22
7.2. Indsamling af empiri	22
7.2.1. Interviewform.....	22
7.2.2. Adgang til feltet.....	23
7.2.3. Ethiske- og juridiske overvejelser	24
7.2.4. Præsentation af informanter	25
7.3. Databearbejdning	26
7.3.1. Interviewguide.....	26

7.3.2. Transskribering.....	28
7.3.3. Kodning.....	28
7.3.4. Analysestrategi.....	29
7.4. Teori.....	30
7.4.1. Teori om kommunikativ handlen (Habermas).....	30
7.4.2. Velfærd og behov (Allardt).....	34
7.4.3. Anerkendelse (Honneth).....	35
8. Analyse.....	36
8.1. Ny tilværelse efter partnervolden: “Man står uden noget som helst”.....	36
8.2. Reaktioner på volden: “Hvorfor slår du ikke bare igen?”.....	40
8.3. Sagsbehandlere tror på kvinden: “Når jeg sagde noget, så blev det affejet”.....	45
8.4. Kolonisering af livsverden: “Så må jeg tage den tunge vej”.....	49
8.5. Mandecentret som professionel livsverden: “Vi møder mændene i øjenhøjde”.....	51
9. Konklusion.....	55
10. Perspektivering.....	58
11. Litteraturliste.....	60

Forord

Vi vil gerne rette en stor tak til vores vejleder Mona Ravn, som har bistået os gennem udarbejdelsen af nærværende bachelorprojekt. Vejleders konstruktive feedback har været til stor gavn og nytte, og hun har været en stor støtte gennem semestret.

Dertil skal Mandecentret Aalborg have en kæmpe stor tak for samarbejdet, idet vi ikke havde kunnet opnå den viden, vi har, hvis det ikke var for deres bidrag. Mandecentret har stillet informanter og medarbejdere til rådighed, og har samtidig faciliteret rammerne for de interviews, som indgår i projektets undersøgelse.

1. Abstract

The subject of this project stems from an interest in the social legislations gender differentiation within the availability of help for domestically abused males and females. If men are subjected to domestic abuse, they do not have the same legislative right or access to help, as domestically abused women have. Although there has been an increased political focus on domestically abused men in Denmark for the past decade, the men still do not have a legislative right or access to specialized help. Some politicians argue that the social legislation cannot be changed just yet, because there is a lack of knowledge about the needs of domestically abused men. The purpose of this study is to investigate the connection between the way in which we articulate domestic abuse towards men in the Danish society and how the men themselves understand and talk about their needs for social intervention. In addition, we will reflect on the social worker's opportunity to act upon and accommodate the needs that domestically abused men have. We have conducted qualitative interviews with two men who have been exposed to domestic abuse as well as a social worker that works with the target group. The data from the interviews is subsequently coded into five themes and analyzed. The strategy for the analysis is based on an inductive method which means that the theory is selected based on the empirical data. The theories that are used in the study are Jürgen Habermas' theory of communicative action, Erik Allardt's dimensions of welfare, and Axel Honneth's theory of recognition. The study shows that domestically abused men report having different social, psychological, and relational needs. The first need that we have identified is a safe place for the men to stay and a "place" where it is socially acceptable for them to talk about their experiences with domestic abuse. They also have a need for recognition, because their reports of domestic abuse have been dismissed or neglected by others. In addition, the men need legal guidance to navigate the system and the legislation. There is also a need for psychiatric and/or psychological treatment. Besides this, the men also have a need for guidance and counseling when it comes to reorienting oneself in life after a violent relationship. The study has also shown that the social worker's opportunity to act upon and accommodate the needs of domestically abused men depends on whether the social worker is employed at the municipality system or at a non-governmental organization. The study shows that social workers that are employed at non-governmental organizations have the best opportunities to act upon and accommodate most of the men's needs. It is also seen that the social workers in the municipal system sometimes fall short when it comes to helping domestically abused men because they simply cannot provide the same specialized and relevant care. To ensure that domestically abused men get relevant and specialized care, there must be a social, political, and legal obligation to ensure that domestically abused men are provided with specialized care.

2. Indledning

Historisk set har der eksisteret et dominerende mandligt kønsideal, der så mænd som værende stærke og handlekraftige, og at mænd kan klare sig selv (Jensen, Nielsen, Winther & Lindell, 2020, s. 26). De kønsmæssige roller har gennem tiden været fordelt således, at mænd var familiens naturlige forsørgere, mens kvindens rolle var at passe hjem og børn. Samfundsmæssige forandringer har dog medvirket til en forskydning af disse traditionelle kønsroller, hvilket har bidraget til en udhuling af det dominerende mandlige kønsideal. Det er i den forbindelse blevet mere legitimt for mænd at vise og italesætte sårbarhed, men når det kommer til partnervold, synes der stadig at herske nogle stereotype kønsforståelser i det senmoderne samfund (Mosse, 1996).

Vores motivation for at vælge partnervoldsudsatte mænd som projektets målgruppe opstod på baggrund af podcasten *‘Hvis borgerne bestemte: Kvindelige voldsmænd’* fra DR P1. I podcasten sættes der fokus på, hvorvidt partnervoldsudsatte mænd og kvinder er juridisk ligestillede, når de søger hjælp i det offentlige. I podcasten debatteres dette spørgsmål mellem tre politiske socialordførere; Mette Thiesen (Nye Borgerlige), Pernille Skipper (Enhedslisten) og Christina Thorholm (Radikale Venstre). De tre politikere erklærer sig enige i, at partnervoldsudsatte mænd og kvinder i dag ikke er juridisk ligestillede i forhold til at modtage hjælp til partnervold, idet hjælpen til henholdsvis mænd og kvinder gives efter to forskellige paragraffer i den sociale lovgivning, hvor paragraffen til mænd oprindeligt er tiltænkt hjemløse borgere. Dette betyder, at den hjælp, som partnervoldsudsatte mænd kan få, er forankret i en lovgivning, der er udarbejdet med henblik på at løse problemstillinger forbundet med hjemløshed frem for problemstillinger med et særligt voldsfagligt blik. På trods af at de tre politikere alle medgiver, at loven bør ændres, så partnervoldsudsatte mænd ligeledes har ret til at modtage voldsfaglig hjælp, er de uenige om, hvordan de juridiske rammer for hjælpen skal indrettes for at sikre mændenes rettigheder. Mette Thiesen ønsker en kønsneutralisering af § 109 i Lov om social service nr. 573 af 24. juni 2005, jf. lovbek. nr. 170 af 24. januar 2022 (herefter SEL), mens Pernille Skipper og Christina Thorholm hælder til, at hjælpen til partnervoldsudsatte mænd får en særskilt paragraf. Pernille Skippers argument for at lave en særskilt paragraf er blandt andet, at der er en risiko for at “udvande” SEL § 109, fordi den er specielt indrettet til kvinder udsat for partnervold. Derudover argumenteres der for, at mænd udsættes for en anden form for partnervold, end den, som kvinder udsættes for, og at hjælpen til mænd derfor skal tilrettelægges med et særligt blik for dette. Pernille Skipper udtaler dertil, at der endnu ikke foreligger tilstrækkelig viden om de partnervoldsudsatte mænds behov for en social indsats, hvorfor dette må undersøges, før loven kan ændres (Bjerrum & Dragsdahl, 2022).

Gennem projektets litteratursøgning ses det da også, at vidensgrundlaget om mænds partnervoldsudsathed generelt er begrænset. Ikke desto mindre hæfter vi os ved, at der siden 2006 har eksisteret specialiserede indsats til partnervoldsudsatte mænd, som indsamler og publicerer viden omkring målgruppen, hvorfor vi forholder os kritiske til udsagnet om, at mangel på viden om mændenes behov er årsagen til, at der i 2022 stadig eksisterer en juridisk ulighed blandt kønnene. Intentionen med bachelorprojektet er derfor at undersøge, om der kan være andre forklaringer, udover manglende viden, som gør, at der endnu ikke er sket en lovændring. Det er vores antagelse, at den manglende handling fra socialpolitisk side hænger sammen med samfundets stereotype kønsforståelser, og at disse forståelser samtidig har betydning for, hvordan målgruppen for indsatsen og socialrådgivere i feltet agerer i det sociale arbejdes praksis. For at belyse dette har vi afholdt enkeltinterviews med to partnervoldsudsatte mænd samt en socialrådgiver, der gennem en årrække har været beskæftiget i den specialiserede indsats til målgruppen. Det videnskabssteoretiske afsæt for bachelorprojektet er socialkonstruktivistisk, idet vi ser et potentiale for en dekonstruktion af indsatsen til målgruppen, som følge af den udvikling der er sket i måden, hvorpå vi forstår og taler om mænds partnervoldsudsathed i det senmoderne samfund.

3. Problemfelt

3.1. Oversigt over forskning

I forbindelse med udarbejdelse af projektet har vi foretaget en litteratursøgning for at få overblik over den eksisterende forskning omhandlende partnervoldsudsatte mænd. Den fremsøgte litteratur danner grundlag for projektets problemfelt, og ud fra denne litteratur har det været muligt at danne et indtryk af fænomenets udbredelse, omfang og karakteristika (Engen, 2016, s. 50-51). I det følgende afsnit redegør vi for litteratursøgningens strategi, hvorefter vi præsenterer et udsnit af den litteratur, som vi har anvendt i projektet.

3.1.1. Søgestrategi

I vores søgning har vi gjort brug af forskellige databaser, herunder Aalborg Universitetsbiblioteks søgemaskine (Primo), bibliotek.dk, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE), levudenvold.dk og google.dk. Herudover har vi foretaget en række inklusions- og eksklusionskriterier, idet der var behov for at filtrere og afgrænse søgningen. Vi har inkluderet faglige artikler, specialer på området, undersøgelser og rapporter, som er foretaget af interesseorganisationer, samt forskning og rapporter fra statslige organisationer. Dertil har vi opstillet kriterier om, at litteraturen hovedsageligt skal

være på dansk. Argumentationen for at fokusere på dansk litteratur er at sikre materialets relevans i en dansk kontekst. Herudover kan det nævnes, at vi som udgangspunkt har valgt at ekskludere litteratur, som er publiceret før 2010, da der i så fald kan være tvivl om litteraturens aktualitet, idet undersøgelsesområdet vurderes at være under udvikling.

For at strukturere og effektivisere litteratursøgningen har vi organiseret vores søgeord i en bloksøgning, der eksempelvis består af 'vold i nære relationer', 'mænd udsat for partnervold', 'vold mod mænd' og 'mænd behov'. For yderligere information henvises der til dokumentation af litteratursøgning, jf. bilag 1. I bilaget fremgår de udvalgte databaser, søgefacetter, afgrænsninger, resultater og relevant litteratur. Vi har dertil foretaget usystematiske søgninger på baggrund af referencer, som vi har lokaliseret i den tilgængelige forskning. Eksempelvis har vi foretaget søgninger på enkelte emneord og/eller fritekst, som har ledt os til andre relevante bøger, artikler og undersøgelser. Det kan dertil nævnes, at vi har foretaget direkte søgninger på interesseorganisationernes hjemmeside, herunder mandecentret.dk og LOKK.dk. Hensigten med at foretage disse usystematiske søgninger var at afdække, om der eksisterer yderligere materiale og på den måde at sikre en så vidt muligt udtømmende søgning.

På baggrund af litteratursøgningen ses det, at der foreligger en begrænset mængde litteratur omhandlende partnervoldsudsatte mænd og deres behov for en social indsats, idet en del af søgeresultaterne ikke matchede vores emne eller fokuserede på partnervoldsudsatte kvinder. Det ses dertil, at en overvejende del af den fremsøgte litteratur går igen på tværs af de forskellige databaser, hvilket indikerer, at vores søgning er udtømmende. I det følgende afsnit vil vi kort redegøre for et udsnit af den kvalitative- og kvantitative empiri, som vi har fundet særligt relevante for projektet, idet rapporterne indeholder en bred viden om fænomenet 'partnervoldsudsatte mænd', hvor der tages højde for de kønsmæssige forskelle.

3.1.2. Anvendt litteratur

Nogle af rapporterne, som vi har udvalgt til at udarbejde vores problemfelt, er;

- Partnervold i Danmark 2020 (VIVE)
- Psykisk, fysisk og sociale konsekvenser af psykisk vold i parforhold (Lev Uden Vold)
- Mænd udsat for partnervold - et pilotstudie blandt danske praktikere med perspektiver fra skandinavisk forskning og praksis (Lev Uden Vold)

Rapporten "*Partnervold i Danmark 2020*" er baseret på kvantitativ metode, herunder tre spørgekemaundersøgelser (SHILD) fra henholdsvis 2012, 2016 og 2020. Datagrundlaget er indsamlet gennem webbesvarelser med supplerende telefonisk opfølgning, hvorefter besvarelserne er sammenkoblet med data fra Danmarks Statistik. I hver af de tre interviewrunder er der indsamlet ca. 20.000 besvarelser fra kvinder og mænd i alderen 16-64 år. Formålet med undersøgelsen er blandt andet at opdatere og videreføre undersøgelsesresultaterne fra VIVE's seneste rapport, således det kan fastslås, om der er sket ændringer i forekomsten af partnervold i Danmark siden første dataindsamling i 2012 (Ottosen & Østergaard, 2022, s. 11 og 18).

Rapporten "*Psykisk, fysisk og sociale konsekvenser af psykisk vold i parforhold - kortlægning af forskning*" er baseret på både kvalitative, kvantitative og "mixed methods" studier fra partnervoldsområdet. Kortlægningens søgestrategi er blandt andet afgrænset til at omfatte undersøgelser af målgruppen +18 år og konsekvenserne af psykisk partnervold. Dertil afgrænses kortlægningen til at omfatte undersøgelser udgivet i perioden 2010-2017. Formålet med rapporten er at identificere og kortlægge nyere studier omhandlende konsekvenser af psykisk partnervold (Oldrup, Andersen, Kjær, Nielsen & Rosen, 2018, s. 9-14).

Rapporten "*Mænd udsat for partnervold - et pilotstudie blandt danske praktikere med perspektiver fra skandinavisk forskning og praksis*" er baseret på kvalitativ metode bestående af henholdsvis to delundersøgelser. Den første delundersøgelse består af ni interviews med to vidensmedarbejdere, tre praktikere og fire forskere fra Skandinavien, der har arbejdet med partnervoldsudsatte mænd. Den anden delundersøgelse består af en række fokusgruppintervjuer med henholdsvis 17 praktikere fra Danmark, som beskæftiger sig med partnervoldsudsatte mænd. Formålet med studiet er at undersøge danske praktikers erfaring med partnervoldsudsatte mænd, samt at perspektivere disse erfaringer til de skandinaviske forskeres erfaringer (Johansen, Frederiksen & Simonsen, 2021, s. 15-16).

3.2. Viden om vold i nære relationer

Vi har i vores litteratursøgning og udarbejdelse af følgende afsnit haft fokus på at danne en bred og generel forståelse af partnervoldsfænomenet og dets omfang i en dansk kontekst. Vi vil derfor først redegøre for forekomsten af partnervold, hvorefter vi belyser, hvilke forskellige konsekvenser partnervold kan have for henholdsvis mænd og kvinder. Afslutningsvis præsenteres viden omkring mænds partnervoldsudsathed, herunder nogle forhold, som særligt gør sig gældende for denne målgruppe.

3.2.1. Forekomst af partnervold

I rapporten ‘Partnervold i Danmark 2020’ fra VIVE fremgår det, at ca. 82.000 danske kvinder og 43.000 danske mænd årligt udsættes for partnervold (Ottosen & Østergaard, 2022, s. 6). Fænomenet partnervold kan også betegnes som ‘vold i nære relationer’. Socialstyrelsen definerer vold i nære relationer som følgende;

“Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – kan krænke en anden persons integritet. Eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Handlingen overskrider samfundets love og normer.”

(Socialstyrelsen, 2018).

Det ovenstående citat vidner om, at partnervold kan ramme og have konsekvenser for øvrige medlemmer af husstanden, herunder i særdeleshed børn. Udøvelsen af partnervold er derudover ikke altid afgrænset til husstanden, idet andre medlemmer af familien kan tage part i voldsudøvelsen på vegne af en partner (Jensen, Nielsen, Winther & Lindell, 2020, s. 8). Partnervold er samtidig ikke forbeholdt bestemte kulturer, køn eller socioøkonomiske samfundsgrupper, omend nogle grupper er overrepræsenterede i statistikkerne for partnervoldsudsathed. Dertil kan partnervold udøves på forskellig vis, herunder fysisk-, psykisk-, seksuel- og/eller økonomisk vold. Den hyppigst forekommende voldsform blandt både mænd og kvinder er psykisk partnervold (Ottosen & Østergaard, 2022, s. 6).

3.2.2. Konsekvenser af partnervold

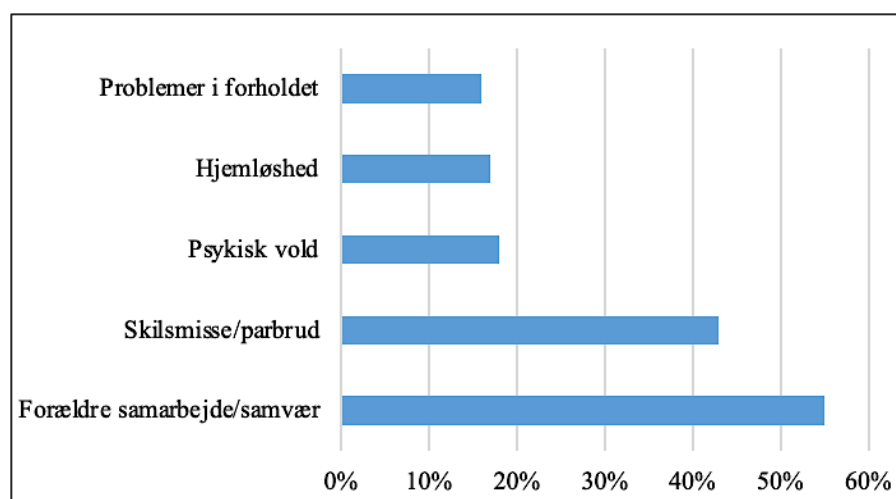
Som tidligere nævnt er partnervold ikke forbeholdt et bestemt køn, selvom studier på området viser, at der kan være nogle kønsmæssige forskelle i blandt andet følgevirkningerne af udsathed for partnervold. Det fremgår blandt andet, at psykisk vold har alvorlige konsekvenser for den voldsudsatte, uanset køn (Oldrup et. al., 2018, s. 6). Eksempelvis ses det, at både partnervoldsudsatte kvinder og mænd er i øget risiko for at udvikle angst, depression, PTSD, alkoholmisbrug eller at udøve selvskadende adfærd. Der beskrives dog nogle kønsmæssige forskelle, herunder at depression oftest forekommer hos mænd, der er udsat for psykisk partnervold, mens det for kvinder gælder, at de oftest oplever depression som følge af fysisk partnervold. Der ses ikke en signifikant forskel i, hvilken type følgevirkning henholdsvis mænd og kvinder oplever, da begge køn kan få symptomer på samtlige af de ovennævnte psykiske lidelser. Alvorsgraden af

volden, samt dét at blive udsat for mere end én voldsform, kan dog øge risikoen for at den voldsudsatte udvikler psykiske, fysiske og/eller sociale problemstillinger (Oldrup et. al., 2018, s. 29-38; 51-52).

3.2.3. Mænds voldsudsathed

I rapporten *‘Mænd udsat for partnervold - et pilotstudie [...]’* fra Lev Uden Vold, beskrives det, at partnervoldsudsatte mænd er i øget risiko for at opleve en social deroute, som eksempelvis kan indebære skilsmisse/parbrud, hjemløshed, misbrug og/eller arbejdsløshed. I den forbindelse beretter praktikere om, at en del af mændene henvender sig til fagpersoner, fordi de befinder sig i en social deroute, hvor de har mistet deres hjem og familie, herunder at de ikke længere har samvær med deres børn (Johansen, Frederiksen & Simonsen, 2021, s. 31 og 79). Mandecentret, som er den største aktør på det specialiserede område for indsatser til målgruppen, har i sin årsberetning fra 2021 berettet om et lignende mønster. I rapporten ses det, at udfordringer med forældresamarbejde og samvær indgik i 55 pct. af henvendelserne, mens skilsmisse og parbrud indgik i 43 pct. Dertil indgik psykisk vold i 18 pct. af de indledende samtaler. Henvendelsesårsagerne i de indledende samtaler illustreres i den følgende figur;

Figur 1. Årsag til henvendelse

(Mandecentret, 2022 s. 9)

En af forklaringerne på, at psykisk vold blot indgik i 18 pct. af samtalerne, kan være, at partnervold overses, når den er rettet mod mænd. Når mænd henvender sig til Mandecentret som følge af parbrud, og hvor forholdet har været præget af vold mod manden, ses det ofte, at mændene ikke har været klar over, at det, de blev udsat for, var vold. Dette bliver mændene ofte først bevidste om efter kontakt med Mandecentret (Jensen, et. al., 2020, s. 27). Når mændene ikke er bevidste om, at de bliver udsat for vold,

kan det resultere i, at de ikke søger hjælp. Dette kan udgøre en væsentlig barriere i forbindelse med opsporing af de partnervoldsudsatte mænd og kan samtidig hindre en tidlig indsats med målgruppen.

Praktikere på området beskriver derudover, at partnervoldsudsatte mænd kan have komplekse problemstillinger af både social-, psykisk- og helbredsmæssig karakter. Som følge af disse problemstillinger kan mændene have behov for støtte, eksempelvis i form af hjælp til at finde en bolig eller krisecenterplads, hjælp til at organisere og koordinere kontakten med myndighederne eller juridisk vejledning i forhold til samvær med børn. Dertil kan mændene have behov for støtte til at etablere samt at fastholde relationer, eksempelvis gennem parsamtaler som fokuserer på at forbedre samarbejdet omkring husstandens børn. Mændene kan samtidig have behov for et behandlingstilbud, eksempelvis i form af psykologsamtaler, som tager udgangspunkt i en anerkendende tilgang, hvor der er et fokus på at lære mændene, hvordan de kan håndtere de følelser, som volden forårsager. Det psykologiske arbejde kan samtidig bidrage til at mændene udvikler et sprog, der gør dem i stand til at sætte ord på de følelser, som voldshandlingerne medfører (Johansen, Frederiksen & Simonsen, 2021, s. 31-32 og 79).

3.3. Udvikling af menneskesynet på partnervoldsområdet

For at kunne forstå konstruktionen af det sociale arbejde med partnervoldsudsatte mænd, er det relevant at kende til fænomenets historiske baggrund. I relation til det sociale arbejde kan det blandt andet være relevant at se på nationale velfærdspolitikker, samt hvordan de har indflydelse på målgruppens muligheder. For at sætte den aktuelle konstruktion af det sociale arbejde med partnervoldsudsatte mænd i perspektiv indledes afsnittet med en historisk forståelse af mandens kønsidentitet, herunder hvordan den har forandret og tilpasset sig gennem de seneste årtier (Nissen, Ringø & Fallov, 2018, s. 210-218).

3.3.1. Et historisk syn på det mandlige kønsideal

Den tyske historiker George Lachmann Mosse har interesseret sig for den mandlige maskulinitet i et historisk perspektiv og har blandt andet udgivet bogen *'The Image of Man - The Creation of Modern Masculinity'* (1996). Mosse forbinder samfundssynet på det mandlige køn med visse mandlige dyder, såsom viljestyrke, ære og mod. Mosse mener ikke, at der gennem 1800 og 1900-tallet sås nogen nævneværdige forandringer i den normative forståelse af mænd, men derimod at forskellige historiske begivenheder, herunder især samtidens krigsorientering, blot styrkede det allerede dominerende mandlige kønsideal (Mosse, 1996, s. 4). Mosse beskriver den tidlige konfrontation med det mandlige kønsideal i start 90'erne som værende en trussel mod manddommens funktion (Mosse, 1996, s. 148). Han beskriver,

at et flertal af mænd og kvinder i den tyske forbundsrepublik i 1965 mente, at kvindens plads var i hjemmet, mens det knap 20 år senere i 1983 var en stor andel af mænd og størstedelen af kvinder, der afviste denne traditionelle holdning. Han mente, at denne holdning var afspejlet i hele Vesteuropa, og at det måtte ses som et resultat af kvindebevægelsens kamp for ligestilling. En væsentlig pointe hos Mosse er dog, at det forandrede mandeideal ikke skete gennem en konfrontation fra kvindebevægelsen, men i stedet gennem en erosion. Han mente, at de forskellige samtidsmæssige tendenser bidrog til en udhuling af den maskuline stereotyp, og at forandringen dermed ikke kom udefra, men nærmere inde fra mandeidealet selv. Dette skabte for nogle mænd usikkerhed og frygt, når de stod over for denne “nye kvinde”, hvilket medførte, at der i 1990’erne opstod en ny bølge af såkaldt mandelitteratur, som forsøgte at “berolige” mænd gennem et forsøg på at lokalisere, hvad det vil sige at være “en rigtig mand” (Mosse, 1996, s. 183). Hvor manddom tidligere handlede om at bestå simple eller veldefinerede manddomsprøver, eksempelvis gennem deltagelse i krig, forsørgelse af familien mv., manglede den moderne mand nu nogle alternative vejvisere på vejen mod en maskulinitet. Mosse anså således de maskuline stereotypiske træk som værende under forandring som følge af samfundets udvikling og den forskydning, der skete mellem de traditionelle kønsroller (Mosse, 1996, s.191-193).

I rapporten ‘*Under Radaren*’ fra Mandecentret beskrives et lignende samfundsmæssigt syn på mænd. Det beskrives, at der eksisterer “[...] *traditionelle forestillinger og forventninger om, at mænd er stærke, handlekraftige og i stand til at klare sig selv.*”, og at partnervoldsudsatte mænd, som følge heraf, kan have vanskeligt ved at opsøge hjælp, hvis de befinder sig i et voldeligt forhold (Jensen, et. al., 2020, s. 26). Ud fra Mosses beskrivelse af det mandelige kønsideals udvikling samt det ovenstående citat fra Mandecentrets rapport kan det antages, at samfundets normative forståelse af mænd som køn, har indflydelse på, hvordan vi forstår mænd og vurderer deres behov.

Den danske mandebevægelse i 1970’erne

Som en pendant til den danske kvindebevægelse opstod “mandebevægelsen” i 1970’erne. De to organisationer var ikke opponerende, men sympatiserede derimod med hinanden. Kvindebevægelsen så mænd som værende undertrykt af det kapitalistiske samfund, idet de mente, at mandens rolle som “skaffedyr” fremmedgjorde mænd over for deres egne børn (Madsen, Arrouas & Fenger-Grøndahl, 2017). Mandebevægelsen ønskede ligeledes et opgør med det dominerende mandesyn, der så manden som den naturlige økonomiske forsørger af familien. Samtidig var bevægelsen af den holdning, at mænd, ligesom kvinder, skulle kunne udtrykke følelser og tage sig af de yngste børn, uden at det skulle være noget, som

samfundet så ned på. På trods af et beskedent medlemstal på omkring 300-500 betalende medlemmer, havde mandebevægelsen nogle interne uenigheder, hvilket muligvis kan tilskrives manglen på et egentligt politisk ideologisk program. Nogle af medlemmerne tvivlede eksempelvis på mændenes – altså deres egen – parathed i forhold til alene at kunne varetage den fulde forælderrolle. De interne uenigheder og en manglende samfundsmæssig interesse resulterede i, at bevægelsen forholdsvis hurtigt blev opløst igen i 1980'erne. Ekstern lektor ved Aarhus Universitet, Laura Pérez Skardhamar, udtaler i en artikel på videnskab.dk, at *“De [mændene] følte selv, at de ikke blev taget alvorligt. De blev kaldt “bløde mænd”, og så grinte man lidt af dem, måske fordi det var svært at forholde sig til deres projekt.”* (Petersen, 2011). Mandebevægelsens kortvarige eksistensgrundlag kan ses som et udtryk for den tidsmæssige kontekst, den opstod i. Kvindebbevægelsen fandt sin legitimitet i nogle åbenlyst ulige strukturelle vilkår med rødder i en patriarkalsk samfundsform. Dertil var der stor opbakning til kvindernes sag blandt eget køn, hvorimod mandebbevægelsen ikke kunne blive enige om, hvad de kæmpede for, og hvordan de skulle opnå det (Petersen, 2011).

3.3.2. Socialpolitisk forståelse af mænds voldsudsathed

I det foregående afsnit beskrives en forandring i den måde, hvorpå samfundet forstår det mandlige kønsideal, og at der er sket et opgør med nogle af de forståelser, som hidtil har præget de normative kønsroller (Mosse, 1996). Udviklingen af menneskesynet på partnervoldsområdet kommer ligeledes til udtryk på den socialpolitiske arena i form af regeringens handlingsplaner, der første gang blev publiceret i 2002. De første to handlingsplaner havde et overvejende fokus på mænds vold mod kvinder, som ses afspejlet i både indhold og titel på handlingsplanerne. Vi har herunder listet de forskellige planer for at belyse udviklingen i måden, vi omtaler partnervold på;

- Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder (Regeringen, 2002)
- Handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien (Regeringen, 2005)
- National strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer (Regeringen, 2010)
- Indsats mod vold i familien og i nære relationer (Regeringen, 2014)
- Udspil til handlingsplan mod partnervold og partnerdrab (Regeringen, 2022)

De forskellige handlingsplaner på partnervoldsområdet repræsenterer således den tidsmæssige kontekst og forståelse, som på daværende tidspunkt har været den dominerende. Udviklingen i forståelsen på partnervoldsområdet kan anskues i sammenhæng med, at Mandecentret åbnede sin første afdeling i 2006.

Det første mandecenter blev til gennem satspuljemidler, men allerede et par år efter åbningen havde Mandecentret økonomiske udfordringer i forhold til at opretholde sin drift, hvilket resulterede i usikre ansættelsesforhold. For at opretholde sit eksistensgrundlag var centret nødt til at gøre brug af frivillig arbejdskraft. I 2015 blev Mandecentret dog godkendt som botilbud med hjemmel i SEL §110 (Mandecentret, u.å.). Ifølge Mandecentret selv måtte de “*tage til takke med at gå ind under § 110*”, hvilket de dog anser som en milepæl, selvom de indledningsvist gik til Socialtilsynet med ønsket om at gå ind under kvindekrisecenter-paragraffen, jf. SEL § 109 (Mandecentret, 2021). Godkendelsen af Mandecentret som §110-botilbud kan ses som en socialpolitisk erkendelse af, at der er behov for en specialiseret indsats til partnervoldsudsatte mænd, som ikke kan dækkes i de øvrige § 110-botilbud.

Derudover er der sket en udvikling i forståelsen af partnervold, idet der i 2019 blev tilføjet en særskilt paragraf omhandlede psykisk vold i Straffeloven, jf. 126 af 15. april 1930, jf. lovbek. nr. 1360 af 28. september 2022 (herefter STRFL). Det fremgår af STRFL § 243, at;

“Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, herunder ved udøvelse af negativ social kontrol, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år.”

Tilføjelsen af ovenstående bestemmelse til loven kan ses som en udbygning i forståelsen af, hvad der karakteriseres som voldelige handlinger. Med denne udbygning af loven på voldsområdet er det derfor nu muligt at straffe personer, der udøver fysisk såvel som psykisk vold, jf. STRFL § 243-244. Som det er beskrevet i ovenstående paragraf om psykisk vold kobles denne form for vold direkte sammen med nære relationer, hvilket ikke på samme måde er tilfældet med paragraffen, der omfatter fysisk vold. Her nævnes nære relationer dog i den forstand, at såfremt voldsudøveren på voldstidspunktet har en nær relation til offeret, kan straffen stige til det dobbelte, som er fængselsstraf op til seks år, jf. STRFL § 244, stk. 2. Ifølge det Kriminalpræventive Råds ‘*Offerundersøgelse*’, som hvert år undersøger den danske befolknings erfaringer med kriminalitet, har der dog ikke været mange sager, hvor STRFL § 243 er taget i brug. Det ses, at der siden lovændringen i 2019 indtil slut februar 2021 blev anmeldt 616 sager, hvor der var udøvet psykisk vold. Heraf er der faldet dom i 38 sager og blot 11 er fundet skyldige (Det Kriminalpræventive Råd, 2021).

3.4. Det sociale arbejde med partnervoldsudsatte mænd

For at komme det sociale arbejde med målgruppen nærmere redegør vi i de følgende afsnit for indsatsens juridiske samt organisatoriske rammer. Herefter redegør vi for nogle af de barrierer, som, i det sekundære empiriske materiale, kan identificeres i det sociale arbejdes praksis med målgruppen.

3.4.1. Lovgivning på partnervoldsområdet

Det sociale arbejde på partnervoldsområdet tager afsæt i Servicelovens bestemmelser på voksenområdet, som fremgår af kapitel 20, der omhandler botilbud. Når kvinder udsættes for vold af en nær relation, har de mulighed for at blive indskrevet på et krisecenter med hjemmel i SEL § 109, stk. 1. Bestemmelsen lyder som følgende;

“Kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til kvinder, som har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold. Kvinderne kan være ledsaget af børn, og de modtager under opholdet omsorg og støtte.”

Den ovenstående bestemmelse forpligter således kommunerne til at tilbyde en midlertidig boform til partnervoldsudsatte kvinder. Indskrivning i et § 109-botilbud kan ske anonymt, såfremt kvinden vælger det, jf. SEL § 109, stk. 2. Dertil fremgår det af lovens bestemmelser, at boformer er forpligtede til at orientere handlekommunen senest 3 hverdage efter, der er truffet afgørelse om optagelse i boform samt senest 3 hverdage efter udskrivning, jf. SEL § 109, stk. 4-5. Kommunen forpligtes ligeledes til at tilbyde kvinden en koordinerende støtte og vejledning i forhold til bolig, sundhedsvæsen, økonomi, skole, daginstitution, beskæftigelse m.m., jf. SEL § 109, stk. 7. Herudover er kommunen forpligtet til at tilbyde psykologbehandling til kvinder, som opholder sig i boform samt de børn, som ledsager kvinden under opholdet, jf. SEL § 109, stk. 8-9.

Når mænd udsættes for vold af en nær relation, har de mulighed for at blive indskrevet i et botilbud med hjemmel i SEL § 110, stk. 1, som blandt andet omfatter mandcentre og herberger. Bestemmelsen lyder som følgende;

“Kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp.”

Den ovenstående bestemmelse vidner om, at § 110-botilbuddet ikke er tiltænkt partnervoldsudsatte mænd, men at bestemmelsen er “beregnet” til personer med særlige sociale problemer og som er enten hjemløse eller funktionelt hjemløse. At være funktionelt hjemløs vil sige, at mændene har en bolig, men at de ikke kan opholde sig i boligen, hvorfor de eksempelvis opholder sig på gaden eller hos personer i deres netværk (Socialstyrelsen, 2020). Bestemmelsen forholder sig derfor ikke til mænds rettighed i forhold til anonym indskrivning, koordinerende rådgivning samt psykologhjælp, som partnervoldsudsatte kvinder ifølge SEL § 109 har ret til. Det skal dog bemærkes, at et flertal i Folketinget har vedtaget og iværksat en forsøgsordning, der sikrer partnervoldsudsatte mænd og deres eventuelle børn ret til psykologbehandling i samme omfang, som partnervoldsudsatte kvinder og børn har ret til efter SEL § 109, stk. 8 og 9. Psykologbehandlingen udgør minimum fire timer for ledsagende børn og maksimum ti timer for både børn og forældre. Forsøgsordningen til partnervoldsudsatte mænd og deres børn forløber frem til udgangen af 2023 (Social- & Indenrigsministeriet, u.å. s. 2).

3.4.2. Organisering af det sociale arbejde

Det sociale arbejde med målgruppen varetages af flere forskellige aktører, eksempelvis Mandecentret, Lev Uden Vold, Offerrådgivningen, Dialog mod Vold og Exit TABU. Mandecentret varetager en stor del af de tilgængelige botilbud til partnervoldsudsatte mænd, jf. SEL § 110, men der findes også enkelte andre krisecentre til mænd foruden Mandecentret. Eftersom Mandecentret udgør den største aktør på området, vil vi i det følgende tage udgangspunkt i deres praksis (Jensen, et. al., 2020, s. 42-44). Siden åbningen af det første mandecenter i 2006 har organisationen åbnet yderligere seks andre centre. De syv mandecentre er strategisk placeret i landet med afdelinger i København, Aarhus, Odense, Aalborg, Esbjerg, Randers og Slagelse for så vidt muligt at tilbyde en landsdækkende indsats. Mandecentret er en ikke-statslig organisation (NGO), som har til formål at yde hjælp, der forøger socialt udsatte menneskers livskvalitet. Mandecentret har i alt 82 botilbudspladser, som finansieres efter SEL § 110, og når mændene udskrives fra botilbuddet, tilbydes der efterforsorg ved behov. Derudover tilbyder Mandecentret ambulante rådgivning i form af afklarende samtaler. Den ambulante rådgivning til krise- og partnervoldsudsatte mænd er ikke forankret i Servicelovens bestemmelser, hvorfor dette tilbud varetages af frivillige medarbejdere (Jensen, et. al., 2020, s. 29). I 2021 fik Mandecentret over 1600 henvendelser, hvoraf mere end halvdelen af henvendelserne førte til et videre forløb. En overvejende andel af disse bestod af afklarende samtaler eller ambulante rådgivning, mens 211 mænd benyttede sig af centrenes botilbud, hvoraf 61 modtog forløb i efterforsorg. For at sikre en relevant og kvalificeret hjælp bliver der årligt ført tilsyn

med Mandecentrets botilbud. Tilsynet udføres af Socialtilsynet efter bestemmelserne i Lov om Socialtilsyn nr. 608 af 12. juni 2013, jf. lovbek. nr. 1109 af 1/7 2022 (Mandecentret, 2022, s. 2-12).

3.4.3. Kommunernes praksis på partnervoldsområdet

I rapporten "*Partnervold - kommunernes praksis og indsats*" fra Lev Uden Vold, beskrives kommunernes praksis og indsats over for partnervoldsudsatte og partnervoldsudøvere. Det beskrives blandt andet i rapporten, at der eksisterer begrænset viden om, hvordan de kommunale instanser møder partnervoldsudsatte borgere, samt hvilken indsats de voldsudsatte modtager i kommunalt regi ud over krisecenterophold til partnervoldsudsatte kvinder. Det ses således, at kommunerne har en del erfaring med partnervoldsudsatte kvinder, mens kommunernes erfaringer med partnervoldsudsatte mænd er mere begrænsede (Oldrup, Kjær & Weih, 2019, s. 4-5). Af undersøgelsens resultater fremgår det blandt andet, at halvdelen af kommunerne henviser partnervoldsudsatte borgere til krisecentre, da kompetencer og erfaringer med at vurdere risiko, vold og sikkerhed ligger i de specialiserede tilbud. Dette kan samtidigt betyde, at de borgere der ikke modtager en specialiseret indsats, dermed heller ikke udredes for partnervolden og dens følgere (Oldrup, Kjær & Weih, 2019, s. 5). Det beskrives, at den rådgivning og vejledning, som de partnervoldsudsatte modtager i kommunalt regi, vil "*afhænge af den enkelte sagsbehandlers kendskab til og fokus på partnervoldsproblematikker. Det kan betyde, at nogle borgere ikke modtager den målrettede indsats, som kunne hjælpe dem til at bryde med volden og blive rehabiliteret*" (Oldrup, Kjær & Weih, 2019, s. 6-7). Det ses ligeledes, at børne- og familieafdelingerne i højere grad end voksen- og socialafdelingen, tilbyder hjælp til familier, hvor der er partnervoldsproblematikker. Dette formodes at hænge sammen med, at der på børneområdet ligger en juridisk forpligtelse for kommunerne til at sikre en inddragelse af hele familien, hvorfor der er større incitament i disse afdelinger til at tage hånd om voldsproblematikkerne, således begge forældre inddrages i barnets sag. Det kan samtidig betyde, at såfremt der ikke er et mindreårige barn i den partnervoldsudsattes husstand, så er kommunen ikke forpligtet til at tilbyde en ambulant indsats. Det ses dog, at nogle kommuner gør mere, end hvad de lovgivningsmæssige rammer forpligter dem til og viser dermed, at det er muligt for kommunerne at tilbyde specialiserede indsatser til partnervoldsudsatte borgere (Oldrup, Kjær & Weih, 2019, s. 7).

3.4.4. Barrierer i det sociale arbejde

I rapporten '*Mænd udsat for partnervold - et pilotstudie [...]'* fra Lev Uden Vold beskrives nogle af de barrierer, der kan forekomme i det sociale arbejde med partnervoldsudsatte mænd. Eksempelvis frem-

hæves mandens følelse af skam som værende en altovervejende barriere i relation til at opsøge hjælp. Herudover identificeres der en række personlige, relationelle og samfundsmæssige barrierer, der udfordrer og/eller hindrer mandens adgang til at modtage hjælp. Nogle af de personlige barrierer, der kan identificeres, er en følelse af stolthed, oplevelse af stigmatisering grundet en heteronormativ opfattelse af voldsudsathed, eller en bekymring om, at omverden ikke tror på mandens beretning om partnervolden. I forhold til de relationelle barrierer kan der identificeres en frygt for repressalier fra familien og/eller partneren. Dertil kan der være nogle samfundsmæssige barrierer som følge af et begrænset vidensgrundlag på området, og dét at der kun eksisterer få specialiserede tilbud, som kan rumme målgruppens kompleksitet og som ikke er betinget af, at den partnervoldsudsatte mand er hjemløs (Johansen, Frederiksen & Simonsen, 2021, s. 69-72).

3.5. Det sociale problem

Det sociale arbejde er et begreb som ikke nemt lader sig definere, idet der ikke eksisterer en endegyldig definition på, hvad socialt arbejde er. Dette forklares med, at socialrådgivernes arbejdsområde og arbejdsopgaver ændres i takt med samfundets opfattelse af, hvilke opgaver samfundets har ansvaret for. I en dansk kontekst ses det, at det sociale arbejde kan føres tilbage til 1800-tallet, idet der opstod en ændring i samfundets forståelse af fattigdom. Særligt det offentlige forsørgelsessystem blev kritiseret, hvilket resulterede i en gennemførelse af Estrup-reformen, som også blev startskuddet for de principper, der sætter rammerne for den danske velfærdsmodel, der eksisterer i dag (Nørrelykke, 2016, s. 16-20). Som følge af den gensidige påvirkning fra samfundet er det sociale arbejde under konstant udvikling, hvorfor det sociale arbejdes praksis vil ændre sig i takt med, at den generelle samfundsforståelse og menneskesynet ændrer sig. I den forbindelse finder vi det relevant at perspektivere til Peter Bundesens definition af sociale problemer, der lyder som følgende; *“Det er en oplevet, uønsket social livssituation, som der er en udbredt opfattelse om, at politiske institutioner har et ansvar for at få løst”* (Bundesen, 2015, s. 27). Bundesens definition matcher vores forståelse af, hvad der kan betegnes som sociale problemer. Der er en udbredt opfattelse blandt befolkningen om, at partnervold er et problem, som politiske institutioner har et ansvar for at få løst, hvilket blandt andet understøttes af, at der udarbejdes nationale handlingsplaner på området. Samtidig kan det antages, at der er sket en større eller mindre udbygning i den danske forståelse af mænds partnervoldsudsathed, idet navngivelsen af handlingsplanerne har ændret ordlyd gennem de sidste to årtier, som vi beskrev i afsnit 3.3.2.

3.6. Problemstilling

Vi beskriver i problemfeltet, at der er opstået en politisk bevågenhed om, at partnervoldsudsatte mænd har behov for en specialiseret indsats. Udbredelsen af Mandecentret og forankringen af deres botilbud i lovgivningen har haft indvirkning på, at det er blevet mere legitimt at tale om mænd som partnervoldsudsatte. Dette kan ses som et skridt på vejen mod en ligestilling af partnervoldsudsatte mænd og kvinders juridiske rettigheder, men som vi har beskrevet i vores problemfelt, er SEL § 110-indsatsen hovedsageligt rettet mod en hjemløshedspromatik, hvorfor paragraffen ikke understøtter en voldsfaglig indsats. Indholdet i SEL §§ 109 og 110-botilbuddene kan ikke sidestilles, og der er derfor ikke ligestilling i forhold til kønnenes juridiske rettigheder, når de er udsat for partnervold.

I projektets indledning nævnes en podcast, hvor også politikerne erklærer sig enige i, at mænd på nuværende tidspunkt ikke er juridisk ligestillede med kvinder, når de søger hjælp i forbindelse med partnervold. Politikerne i podcasten medgiver, at dette skal ændres, hvilket dog kan klinge lidt hult, når den nyeste handlingsplan på området hverken nævner de partnervoldsudsatte mænd som en vigtig målgruppe og ej heller Mandecentret som en vigtig aktør til at varetage målgruppens interesser (Regeringen, 2022). Vi ved fra problemfeltet, at partnervoldsudsatte mænd er i øget risiko for at opleve en social deroute, som kan resultere i, at de får andre sociale problemer såsom hjemløshed, misbrugsadfærd, arbejdsløshed og psykiske lidelser. Dertil kan partnervolden ende i skilsmisse eller parbrud, som følgelig kan have en negativ indflydelse på mændenes samvær og dermed relationen til deres børn. Mandecentret beskriver, at de partnervoldsudsatte mænd ofte ikke er bevidste om, at det, de udsættes for, er vold, hvorfor de i mange tilfælde ikke søger hjælp, eller først søger hjælp, når de befinder sig i en social deroute. På dette tidspunkt vil en social intervention sandsynligvis kræve andet og mere, end hvis de havde søgt hjælp tidligere. Det nævnes i den nationale handlingsplan på området, at 43.000 mænd hvert år udsættes for partnervold, og at tre mænd hvert år bliver slået ihjel af deres partner. Partnervolden mod mænd problematiseres eller uddybes ikke yderligere, hvilket får følgende citat fra handlingsplanen til at fremstå en smule paradoksalt. Dette paradoks kommer blandt andet til udtryk, når den nyeste handlingsplan på området nævner følgende;

“Alt for længe har vi lukket øjnene over for partnervold. Volden er et tabu, som vi ikke taler om og ikke spørger ind til. Det er et kæmpe svigt af voldsopfrene. [...] Derfor skal vi have ændret samfundsopfattelsen af partnervolden. Det kan vi kun gøre, hvis vi anser partnervold som et samfundsansvar. Vi skal ændre strukturerne for at ændre kulturen.”

(Regeringen, 2022, s. 5).

Det udgør en væsentlig problemstilling på området, at en national handlingsplan til bekæmpelse af partnervold og partnerdrab således ikke inddrager et perspektiv på de partnervoldsudsatte mænd, på trods af at politikerne i projektets indledning giver udtryk for, at der skal handling til for at løse målgruppens problemer. Det manglende blik for og fokus på at partnervold også i høj grad rammer mænd, giver anledning til at tænke, at der ikke blot er tale om en juridisk ulighed, men samtidig en strukturel ligestillingsproblematik. I den nationale handlingsplan på ligestillingsområdet beskriver regeringen deres vision således; *“Regeringen ønsker et velfærdssamfund, hvor der er reelt lige muligheder for kvinder og mænd, hvor ingen udsættes for diskrimination, og hvor der er plads til forskellighed”* (Transportministeriet, 2022, s. 12). Et af ligestillingsafdelingens fire indsatsområder handler om at bekæmpe kønsbaseret vold og overgreb. KVINFOs definition af kønsbaseret vold lyder; *“Kønsbaseret vold er internationalt defineret som vold, der udøves mod en kvinde på grund af hendes køn, eller vold som rammer kvinder i uforholdsmæssig grad”* (KVINFO, u.å.). Partnervoldsudsatte mænd nævnes således heller ikke i handlingsplanen på ligestillingsområdet.

Dette leder os tilbage til den undren, vi giver udtryk for i projektets indledning, om problemet reelt set handler om, at der mangler viden på området, eller om der er tale om en ligestillingsproblematik, som bunder i en heteronormativ samfundsforståelse. På baggrund af vores tese om, at den juridiske ulighed mellem kønnene skyldes en samfundsmæssig heteronormativ kønsforståelse, er vi kommet frem til en problemformulering, som præsenteres herunder.

4. Problemformulering

Hvordan kan vi forstå sammenhængen mellem samfundets syn på traditionelle kønsidealer og partnervoldsudsatte mænds italesættelse af deres behov for at modtage en social indsats? Og hvilken indflydelse har samfundssynet på socialrådgiveres handlemuligheder i det sociale arbejdes praksis?

5. Afgrænsning

Vi nævner i vores problemfelt, at partnervold også omtales som ‘vold i nære relationer’ i bestemte kontekster. Det har dog forekommet os naturligt at afgrænse os fra dette begreb, eftersom vores projekt har et overvejende fokus på det kønsmæssige aspekt på partnervoldsområdet, og at vi derfor begrænser vores fokus til partnervold mod mænd og samfundets forståelse af dette. Derudover er projektet afgrænset til at omhandle partnervoldsudsatte mænd, herunder med et særligt fokus på mændenes egne beskrivelser af, hvordan de oplever deres behov for at modtage støtte. Vi har inddraget Mandecentret i projektet som

værende en helt central aktør på området, hvorfor vi har inddraget interview med en medarbejder fra Mandecentret i vores undersøgelse. Mandecentret er henvendt målgruppen krise- og voldsramte mænd, og som følge af vores valg af emne har vi valgt at afgrænse os til den del af målgruppen, som har været udsat for vold. I forlængelse heraf redegør vi i det følgende afsnit for en række udvalgte begreber, som vi gør brug af i projektet samt vores forforståelse på området.

5.1. Operationalisering af begreber

Partnervold: Når vi anvender begrebet 'partnervold', henvises der til en vold, der er udøvet af en nuværende eller tidligere partner. Samtidig bruger vi begrebet bredt om de forskellige voldsformer. Såfremt der er tale om en bestemt form for vold, vil vi tydeliggøre dette, eksempelvis ved at skrive 'fysisk partnervold'. Ligeledes skelnes der heller ikke mellem graden af vold.

Kønsperspektiv: Refererer til, at der kan være flere måder at anskue fænomener og problemstillinger på. Når vi anvender begrebet kønsperspektiv i projektet er det ud fra en forståelse af, at kønsroller og kønsmæssige forskelle kan have betydning for, hvordan partnervold konstrueres som et socialt problem. I projektet fremhæves i overvejende grad et mandligt kønsperspektiv (KVINFO, 2021, s. 6).

Heteronormativitet: I projektet nævner vi, at partnervoldsudsatte mænd kan opleve at blive stigmatiseret som følge af en heteronormativ forståelse af voldsudsathed. Begrebet heteronormativitet dækker over en samfundsforståelse, som ser heteroseksualitet som værende det rigtige og det normale. Foruden seksualiteten ligger det også i begrebet, at der knytter sig bestemte normer til henholdsvis mænd og kvinder som køn, for hvad der er det rigtige. En heteronormativ kønsforståelse på partnervold forstår i grove træk mænd som værende voldsudøvere og kvinder som værende voldsudsatte (Jensen, et. al., 2020, s. 23).

6. Videnskabsteoretisk tilgang

I de følgende afsnit beskriver vi vores overvejelser om projektets videnskabsteoretiske tilgang. Vores overvejelser har blandt andet handlet om, hvilken ontologisk forståelse, vi anvender til at beskrive virkeligheden på partnervoldsområdet, samt hvordan vi vil gå til værks epistemologisk for at skabe en viden, der kan besvare vores problemformulering (Christensen, Jørgensen, Lysen & Rosenberg, 2021, s. 156-177). Vi præsenterer i den forbindelse socialkonstruktivismen som projektets ontologiske udgangspunkt. Dernæst redegør vi for hermeneutikken som projektets epistemologiske tilgang til forskningsprocessen. Afslutningsvis beskriver vi vores forforståelse af mænds partnervoldsudsathed.

6.1. Socialkonstruktivisme

Projektets skildring af partnervoldsudsatte mænd som fænomen tager udgangspunkt i et socialkonstruktivistisk perspektiv, som indebærer en forståelse af samfundet som socialt konstrueret. Det vil sige, at tendenser i samfundet afhænger af, hvordan vi tænker, mener og taler om bestemte samfundsmæssige problemstillinger, og at dette har betydning for, hvordan vi handler i den pågældende sociale kontekst. Projektets ontologiske antagelse tager således udgangspunkt i, at partnervold eksisterer i kraft af samfundets konstruktion af fænomenet. Ved at anvende et socialkonstruktivistisk perspektiv opnår vi en forståelse af partnervold i den historiske, sociale og kulturelle kontekst, som fænomenet udspiller sig i. Det vil sige, at vi kan belyse, hvordan det sociale arbejde med partnervoldsudsatte mænd har ændret sig i takt med, at samfundssynet på fænomenet har ændret sig (Christensen, et. al., 2021, s. 22 og 156-196).

6.2. Hermeneutikken

Projektets epistemologiske tilgang består i en overvejende grad af den hermeneutiske tilgang, som lægger op til, at der ikke kan findes én endegyldig sandhed men derimod, at meningen skal findes i de fortolkninger og forståelser, der er til stede hos os som undersøgere. Vi har valgt at anvende en hermeneutisk tilgang i projektet, da det kan være svært at tilgå undersøgelsen fuldstændig forudsætningsløst. Vi anvender eksempelvis vores forståelse til at fortolke, kode og tematisere projektets indsamlede empiri. Når vi anvender en hermeneutisk tilgang i forskningsprocessen, handler det samtidigt om, at vi gør os bevidste om egne forforståelser, ligesom vi bør formidle disse, idet vores forforståelse har indflydelse på vores valg af perspektiv. For at skabe gennemsigtighed vil vi udfolde disse forforståelser i afsnit 6.3., så projektets læsere kan forholde sig kritiske til os som undersøgere samt vores udgangspunkt for undersøgelsen (Guldager, 2015, s. 118-121; Christensen et. al., 2021 s. 115-129). Herudover har vi valgt at supplere vores overvejende hermeneutiske tilgang med udvalgte elementer fra den eksistentielle fænomenologi, fordi der i den fænomenologiske tilgang er fokus på, hvordan vi mennesker oplever og erfarer bestemte fænomener. Det synes derfor ideelt at supplere med denne tilgang, idet projektets problemformulering lægger op til at undersøge mændenes oplevelse af egne behov. Gennem de kvalitative interviews forsøger vi således at indfange og beskrive, hvordan partnervoldsudsatte mænd oplever og forstår deres omverden som subjektive individer, men samtidig også som en del af et socialt fællesskab. Den delvise fænomenologiske tilgang betyder, at der er plads til en naturlig udvikling og fremkomst af stemninger og synspunkter i interviewsituationerne (Christensen, et. al., 2021, s. 94-107).

6.3. Forforståelse

I det følgende afsnit beskriver vi vores forforståelse, da vi er bevidste om, at det ikke er muligt at tilgå en undersøgelse forudsætningsløst. Hvis vi ikke er bevidste om vores forforståelse, risikerer vi at fastholde borgere eller grupper i en position, som ikke er hensigtsmæssig (Christensen et. al., 2021, s. 180-181).

I forbindelse med *'Valgmodul C - Socialt arbejde med voksne udsatte og voksne med handicap'* på socialrådgiveruddannelsens modul 10 stiftede vi bekendtskab med partnervoldsområdet, idet vi valgte emnet *'Vold i nære relationer - behandling af voldsudøvere'*. Projektet tog afsæt i partnervoldsudøveres adgang til voldsfaglig behandling og konkrete indsatser i den sociale lovgivning, som kan anvendes til at løse voldsudøveres problematikker for dermed at mindske forekomsten af partnervold. Vi har således en viden om partnervoldsfænomenet, som vi har sat i spil i forbindelse med udarbejdelsen af bachelorprojektets problemfelt og identificeringen af relevante problemstillinger. På valgmodulet blev vi eksempelvis opmærksomme på, at der i forskningen er en tendens til, at mænd ofte beskrives som værende voldsudøvere, mens kvinder ofte beskrives som værende voldsudsatte. Da vi påbegyndte projektet på Valgmodul C bar vores forforståelse præg af et heteronormativt syn på partnervold. Selvom vores projekt på valgmodulet handlede om voldsudøvere og ikke -udsatte, blev vi under udarbejdelsen af projektet opmærksomme på, at der eksisterer en juridisk ulighed i den hjælp, som partnervoldsudsatte kvinder og mænd kan få, jf. SEL §§ 109 og 110. Vores heteronormative kønsforståelse blev udfordret af denne viden, idet den fik os til at reflektere over, om det er retfærdigt at differentiere på baggrund af køn i en social lovgivning, hvilket vi ikke mener, det er. Det er vores opfattelse, at der kan være visse forskelle på mænd og kvinder, som har rødder i deres respektive biologiske køn, men som udgangspunkt finder vi ikke dette som værende en legitim grund til at gøre forskel på juridiske rettigheder kønnene imellem. Vi er af den overbevisning, at det biologiske køn har betydning for mange aspekter af menneskers liv, men at der altid vil være personer, som ikke passer ind i en bestemt "kasse", herunder de kønsmæssige stereotyper, hvorfor det, i vores optik, ikke giver mening at tildele juridiske rettigheder på en kønsmæssig baggrund. Når politikerne, som nævnes i projektets indledning, således argumenterer for, at mænd ikke skal høre ind under SEL § 109, fordi der er forskel på den vold, de udsættes for, og dermed de behov, de har, så er det modstridende med vores menneskesyn. Hvis kønsmæssige forskelle ikke kan bevises at være gældende for alle af samme køn, vil der være borgere, som falder mellem to stole, såfremt der i lovgivningen differentieres på en kønsmæssig baggrund. Det er derfor vores holdning, at en social lovgivning skal være lige for alle mennesker for at sikre social retfærdighed.

7. Projektdesign

I de følgende afsnit præsenteres den metode, som vi anvender i bachelorprojektet. Først redegør vi for anvendelsen af den kvalitative metode, hvorefter vi beskriver, hvordan vi har indsamlet empiri i forbindelse med projektets undersøgelse. Dernæst beskrives processen for bearbejdning af den indsamlede data og afslutningsvis redegøres der for den teori, som anvendes i projektets analyse.

7.1. Den kvalitative metode

I forbindelse med indsamling af projektets primære empiri anvender vi den kvalitative metode, der fokuserer på det særlige ved subjektet (Ingemann, Kjeldsen, Nørup & Rasmussen, 2018, s. 150). Den kvalitative metode er velegnet, når vi ønsker at undersøge et fænomen, som der er begrænset forskning omkring. For at vi kan besvare vores problemformulering finder vi det derfor relevant at anvende denne metode. Ved anvendelse af den kvalitative metode ses der flere forskellige indsamlingsmetoder, herunder observation, interviews og analyse af video, billeder og dokumenter. Gennem interviews med personer, der indgår i feltet, kan vi opnå en særlig viden, som er praksisnær, og det kan være en viden, som ikke er mulig at opnå gennem eksempelvis statistiske dokumenter. Den udvalgte metode giver således mulighed for at producere en mere fyldig og omfattende empiri, som skal anvendes til at belyse projektets problemformulering (Thagaard, 2017, s. 14 og 86).

7.2. Indsamling af empiri

Som nævnt i det ovenstående afsnit har vi indsamlet projektets primære empiri gennem kvalitative interviews, og i det følgende afsnit redegør vi for den metodiske tilgang til interviewene. Først præsenterer vi interviewformen, herunder udvælgelsen af informanter, for derefter at beskrive nogle etiske- og juridiske overvejelser, som vi har haft i forbindelse med indsamling af projektets empiri. Afslutningsvis præsenteres grundlæggende oplysninger vedrørende undersøgelsens informanter.

7.2.1. Interviewform

I forbindelse med anvendelse af den kvalitative metode har vi foretaget enkeltinterviews. Denne interviewform egner sig til at undersøge, hvordan enkeltpersoner vurderer og/eller forholder sig til et givent emne. Enkeltinterviews er derfor velegnet i forhold til at undersøge, hvordan den enkelte partnervoldsudsatte mand oplever egne behov for en social indsats, og derudover den indflydelse, som samfundssynet kan have på mandens beskrivelse af partnervolden. Derudover lægger vores problemformulering op til at skabe en dybere forståelse af socialrådgiveres handlemuligheder i arbejdet med målgruppen. Dette har vi forsøgt

at belyse ved at inddrage et interview med en fagprofessionel, som gennem længere tid har beskæftiget sig med målgruppen. Vi havde overvejelser om at foretage gruppe- eller fokusgruppeinterviews, eksempelvis ved at interviewe en voldsudsat mand og hans voldsudøvende partner, for dermed at kunne afdække nogle dynamikker i relationen. Et fokusgruppeinterview kunne eksempelvis bestå af, at vi satte flere partnervoldsudsatte mænd eller flere fagprofessionelle til at have en dialog om udvalgte temaer. Årsagen til vi endte med at fravælge disse interviewformer er, at vi ikke fandt dem anvendelige til at besvare projektets problemformulering (Ingemann, et. al, 2018, s. 153).

Projektets undersøgelse foretages som delvist strukturerede interviews. Denne tilgang muliggør udarbejdelse af interviewspørgsmål forinden interviewet, men giver samtidig en fleksibilitet i forhold til den rækkefølge, som spørgsmålene stilles i. På den måde kan informanten bringe nye temaer ind i interviewet, som interviewerens ikke havde tiltænkt, hvilket bidrager til en dybde i projektets undersøgelse. Når vi har valgt en delvist struktureret tilgang, betyder det også, at vi har fravalgt det, som en struktureret tilgang kan bidrage med i interviewsituationen. Det kan eksempelvis være udfordrende at holde strukturen, når vi således giver plads til en vis fleksibilitet i forhold til interviewspørgsmålene, men samtidig har vi vægtet denne fleksibilitet højt for at skabe en dybde i den primære empiri (Thagaard, 2017, s. 87-88).

7.2.2. Adgang til feltet

Under udarbejdelsen af projektets problemfelt blev vi opmærksomme på den særligt sårbare situation, som partnervoldsudsatte mænd kan befinde sig i, hvorfor vi forestillede os, at det kunne blive vanskeligt at få adgang til feltet. Vi har dog etableret en adgang til feltet ved at gøre brug af vores netværk, idet en af gruppens medlemmer har en familiær relation til en medarbejder på Mandecentret. Gennem denne relation fik vi kontakt til en forstander fra et andet Mandecentret, hvorefter der blev afholdt et uformelt samarbejds møde i starten af august 2022. Til dette møde fortalte vi om vores motivation for at skrive om partnervoldsudsatte mænd samt vores håb om, at vi igennem et samarbejde med Mandecentret kunne få kontakt til henholdsvis tre-fire informanter, bestående af både partnervoldsudsatte mænd og medarbejdere fra Mandecentret. Forstanderen udtrykte interesse for projektet, men fremhævede, at de ikke kunne garantere kontakt med deres beboere, da det ville afhænge af de konkrete beboere og deres tilstand. Såfremt de fandt det forsvarligt, og såfremt der var beboere, som ønskede at deltage i vores undersøgelse, var Mandecentret villige til at facilitere de pågældende interviews ved blandt andet at stille lokaler til rådighed. Forstanderen på Mandecentret fungerede således som dørvogter i forhold til at formidle og kontrollere kontakten. Gennem vores kontakt lykkedes det at arrangere personlige interviews med hen-

holdsvis to partnervoldsudsatte mænd og en socialrådgiver, der arbejder med målgruppen. Vi præsenterer projektets informanter under afsnit 7.2.4. (Ingemann, et. al. 2018, s. 156 og 171-173).

Vores afgrænsning af projektet har haft betydning for vores udvælgelse af informanter, idet vores interesse er fokuseret på partnervold. Vi har derfor fravalgt interviews med informanter, som har været udsat for vold af en anden nær relation. Vi har samtidig gjort os nogle refleksioner over, hvilken betydning det har, at forstanderne har udvalgt og formidlet kontakten til informanterne. Vi antager, at forstandernes udvælgelseskriterier har været præget af et ønske om at beskytte de *mest* sårbare mænd. Dette kan have betydning for empiriens overførbarhed, da det ikke nødvendigvis er repræsentativt og undersøgelsen kan derfor virke generaliserende. Det er således vigtigt, at vi argumenterer for hvilke betingelser, der gør sig gældende samt hvilken betydning det har for overførbarhed til en anden kontekst (Thagaard, 2017, s. 177, 191-194).

7.2.3. Ethiske- og juridiske overvejelser

I forbindelse med tilrettelæggelsen af vores kvalitative interviews, herunder udarbejdelse af interviewguide, har vi gjort os nogle etiske overvejelser. Som nævnt i foregående afsnit har vi blandt andet været opmærksomme på, at de voldsudsatte informanter kan befinde sig i særligt sårbare positioner, hvilket kan udgøre en barriere i forhold til indsamling af den kvalitative empiri. For at imødekomme barriererne har vi blandt andet sendt en præsentation af projektet og interviewguide til informanterne forud for interviewet, jf. bilag 3 og 4. Dette har vi gjort i et håb om at skabe mest mulig tryghed og forudsigelighed for informanterne (Thagaard, 2017, s. 109). Vi har dertil reflekteret over, hvilken betydning det kan have for interviewets forløb, at vi, som interviewere, er af samme køn som informanternes voldsudøvere. Et eksempel på dette kan være, at mændene har været i et psykisk voldeligt parforhold, hvor de har været vant til at føje deres partnere, og at mændene derfor ubevidst kommunikerer på samme måde med andre kvinder. Vores bekymring er, at mændene svarer eller fortæller det, som de tror, at vi kvindelige interviewere gerne vil høre.

Derudover har vi gjort os nogle juridiske overvejelser i forhold til indsamling og anvendelse af det empiriske materiale, idet vi som dataansvarlige håndterer personfølsomme oplysninger. Vi er i den forbindelse underlagt bestemmelserne, som fremgår af Forordninger om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med personoplysninger (Databeskyttelsesforordning), jf. nr. 2016/679 af 27. april 2016 (herefter GDPR). I forordningens artikel 5 beskrives nogle generelle principper for behandling af person-

oplysninger, herunder at personoplysninger indsamles til udtrykkeligt angivne og legitime formål, og at oplysningerne ikke må viderebehandles på en måde, som er uforenelig med disse. Dertil stiller artikel 6 krav om lovlig behandling, hvilket forudsætter, at vi modtager samtykke fra informanten, jf. stk. 1, litra a). Vi skal ligeledes kunne påvise, at vi har modtaget samtykket, jf. artikel 7, stk. 1. Derudover bestemmer stk. 3, at informanten til enhver tid kan trække sit samtykke tilbage. Dette formidles til informanten, inden der afgives samtykke, ligesom det bestemmes, at det skal være lige så let at trække samtykket tilbage som at give det. Artikel 17 bestemmer samtidig, at informanten har ret til at få sine oplysninger slettet uden unødigt forsinkelse, hvis et af forholdene, som beskrevet i litra a) til f), gør sig gældende. Vi har derfor oplyst informanterne om de førnævnte juridiske rammer og bedt dem om at underskrive en skriftlig samtykkeerklæring, inden interviewene gik i gang. Af hensyn til informanternes anonymitet har vi valgt at vedlægge en ikke-underskrevet kopi af samtykkeerklæringen, jf. bilag 2. De underskrevne samtykkeerklæringer kan rekvireres af eksaminator og censor. Efter eksamen vil samtykkeerklæringerne blive destrueret.

7.2.4. Præsentation af informanter

I det følgende afsnit vil vi kort præsentere undersøgelsens informanter, som består af to partnervoldsudsatte mænd og en socialrådgiver, som arbejder med målgruppen. Af hensyn til de voldsudsatte mænd og deres juridiske rettigheder har vi anonymiseret navne og øvrige oplysninger, som kan bruges til at identificere informanterne fra de to interviews, jf. bilag 6 og 7. Det kan dertil nævnes, at den første informant har haft en bisidder med fra Mandecentret, hvis navn ligeledes er anonymiseret, da dette kan bruges til at identificere hvilket center, informanten opholder sig på. Den fagprofessionelle har ikke ønsket anonymisering i forbindelse med interviewet med den undtagelse, at vi anonymiserer konkrete eksempler, som kan bruges til at identificere beboere på Mandecentret, eller andre, som Mandecentret har tavshedspligt over for, jf. bilag 8.

Interview med Per (bilag 6)

Den første informant er Per (55 år), som har været udsat for fysisk, psykisk, økonomisk og materiel vold af sin ekskone. Per har boet på Mandecentret i ca. to og en halv måned. Før det opholdt han sig kortvarigt på et af Blå Kors' botilbud, men blev flyttet, idet han ikke var i målgruppen. Per har hovedsageligt arbejdet i fysisk betonedede erhverv og har haft en stabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Gennem årene har Per dog været udsat for en del arbejdsulykker, hvilket resulterede i, at han i 2019 blev bevilget førtidspension. Per har fire voksne børn, hvoraf han kun har kontakt til én af dem.

Interview med Mark (bilag 7)

Den anden informant er Mark (40 år), som har været udsat for fysisk, psykisk, materiel og til dels økonomisk vold af sin kone. Mark har boet på Mandecentret i omkring tre uger, da han ikke kan opholde sig i eget hjem på grund af voldsproblematikken. Mark har en datter sammen med sin kone, hvortil konen har to børn fra et tidligere ægteskab. Marks kone er flyttet til Danmark fra udlandet og har senere fået sine to børn til Danmark. På nuværende tidspunkt er Mark sygemeldt fra sit arbejde som følge af hans situation i privatlivet.

Interview med Kalle (bilag 8)

Vores tredje informant er Kalle (50 år), som er uddannet socialrådgiver. Kalle har arbejdet ved Mandecentret siden 2017, og er dermed den medarbejder, der har været hos Mandecentret Aalborg i længst tid. Han har erfaring fra sit tidligere arbejde i kommunale forvaltninger og har samtidig haft en projektstilling ved Socialstyrelsen. På nuværende tidspunkt er han ved at efteruddanne sig til familierapeut, som han afslutter i januar.

7.3. Databearbejdning

I det følgende afsnit redegør vi for nogle af vores refleksioner i forbindelse med udarbejdelse af interviewguides. Vi beskriver blandt andet, hvordan interviewguiden struktureres, eksempelvis i form af bestemte temaer. Derudover beskriver vi, hvordan interviewene omdannes til tekst i vores transskribering og overvejelserne omkring dette. Herefter redegøres der for den anvendte kodningsstrategi, og hvordan vi på baggrund af denne kan tematisere empirien. Afslutningsvis beskriver vi vores analysestrategi.

7.3.1. Interviewguide

Vi har gjort brug af delvist strukturerede interviewguides, der fungerer som hjælpemiddel til at sikre, at vi får et tilstrækkelig empirisk grundlag i forhold til at besvare projektets problemformulering. Udarbejdelsen af interviewguides er derfor helt central for vores undersøgelsesproces. Interviewguide til de partnervoldsudsatte mænd fremgår af bilag 4, mens interviewguide til den fagprofessionelle fremgår af bilag 5 (Ingemann, et. al. 2018, s. 173).

Interviewguide - partnervoldsudsatte mænd

Vores interviewguide starter med en introduktion til interviewet, herunder en kort præsentation af studiegruppen, projektet og informanten. Vi oplyser derudover informanten om interviewets rammer samt andre praktiske informationer. Herefter starter interviewet som tager udgangspunkt i en række tematisere-

ringer, som vi har fundet relevante til at besvare problemformuleringen. Tematiseringerne er formuleret ud fra den viden, som projektets problemfelt har tilvejebragt, herunder nogle forhold omkring indsatsens indhold og hvordan mændene oplever deres egen partnervoldsudsathed. Mandecentret beskriver i en rapport, at mændene ofte ikke er bevidste om, at det, de udsættes for, er vold, og vores tematisering bærer derfor præg af de partnervoldsudsatte mænds egne subjektive fortællinger. Vi har inddelt interviewspørgsmålene i fire tematiseringer;

1. Indgangen til hjælp
2. Subjektiv oplevelse af partnervold
3. Behov for hjælp
4. For forståelse af partnervoldsudsathed

Under hver tematisering har vi udarbejdet en række interviewspørgsmål, som består af indledende, opfølgende, eksemplificerede, specificerede, indirekte og oplevelsesbaserede spørgsmål. Som et indledende spørgsmål spørger vi eksempelvis, om informanten kan fortælle om, hvordan han kom i kontakt med Mandecentret. Her er vores fokus at belyse informantens oplevelse, således at interviewet har et narrativt blik med henblik på at skabe en dybere forståelse ud fra informantens egne fortællinger. Der er samtidig et narrativt fokus, når vi spørger informanten; *“Hvordan oplever du, at dine behov er blevet mødt/ikke mødt?”* (Ingemann, et. al. 2018, s. 180-181). Det kan derudover fremhæves, at vi har været særligt opmærksomme på, at vores spørgsmål ikke overskrider informantens personlige grænse i forhold til, hvad informanten ønsker at dele. Vi har dertil fundet det centralt at spørgsmålene i overvejende grad er åbne, fordi åbne spørgsmål giver anledning til, at informanten svarer med flere ord og i højere grad udtrykker sine egne holdninger og erfaringer. Interviewguiden afsluttes med en debriefing, hvor informanten får mulighed for at tilføje afsluttende bemærkninger eller at stille spørgsmål til interviewet. Dertil udveksles kontaktinformationer (Ingemann, et. al. 2018, s. 176).

Interviewguide - fagprofessionel

Guiden til interview med en fagprofessionel er struktureret på samme måde som interviewguiden til de partnervoldsudsatte mænd. Det vil sige, at guiden starter med en introduktion til interviewet, herunder en kort præsentation af studiegruppen, projektet og den fagprofessionelle. Den er inddelt i en række temaer, som er formuleret med henblik på at belyse indsatsen fra et socialfagligt perspektiv (Henriksen, 2015, s. 21). De fire temaer ser ud som følgende;

1. Socialrådgiverens rolle
2. Den sociale indsats
3. Handlemuligheder i det sociale arbejde
4. Forforståelse af partnervoldsudsathed

Guiden består af en række forskellige spørgsmålstyper, som er nævnt under interviewguiden til de partnervoldsudsatte mænd. Når vi stiller spørgsmålet “*Hvad tænker du om samfundets håndtering af mændenes behov for hjælp?*” er det med henblik på at nuancere det narrative, som samfundssynet er med til at skabe omkring mænds partnervoldsudsathed, ud fra en fagprofessionels synsvinkel. Interviewet afsluttes på samme måde som det foregående med afrundende bemærkninger samt debriefing (Ingemann, et. al. 2018, s. 176-181).

7.3.2. Transskribering

Vi har valgt at lydoptage vores interviews, fordi vi dermed kan være mere nærværende i interview-situationen. Det kan samtidig være vanskeligt at få alle nuancer i informanternes beskrivelser med, hvis vi noterer under interviewet. Når vi lydoptager, for derefter at transskribere, sikrer vi derudover, at vi får et empirisk grundlag, der er håndterbart i analysearbejdet. Vores rollefordeling i interviewene har overordnet set været, at begge stiller spørgsmål, mens én har haft ansvar for at holde strukturen og tidsrammen i interviewet. Vi har besluttet os for at fastholde samme rollefordeling gennem de tre interviews for at bevare en ensartethed, da dette er af betydning for kvaliteten. Vi har ligeledes valgt at transskribere interviewene i fællesskab for at sikre en vis ensartethed (Ingemann et. al., 2018, s. 197-201).

7.3.3. Kodning

Vi har valgt at kode projektets primære empiri gennem en meningskondensering, idet denne strategi søger empiriens naturlige meningsenheder og hovedtemaer, som vi senere i projektet kan gøre til genstand for vores analyse. Meningskondensering inddeles i henholdsvis fem trin, der beskrives herunder;

1. Transskriberingen af interviewet læses igennem som en helhed
2. Tekstens naturlige meningsenheder udvælges
3. Identificere og tematisere de fremtrædende temaer i teksten så enkelt som muligt
4. Reflekterer og diskuterer de udvalgte meningsenheder ud fra undersøgelsens formål
5. Temaerne bindes sammen til et deskriptivt udsagn

(Kvale & Brinkmann, 2015, s. 269-270)

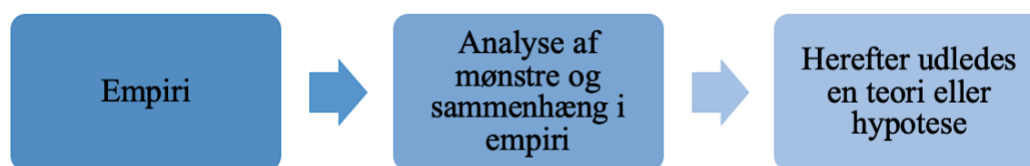

Kodningsstrategien i dette bachelorprojekt tager udgangspunkt i de ovenstående trin. Det vil sige, at vi gennemlæser transskriberingen af interviewene for at opnå et helhedsindtryk af teksten, hvorefter tekstens naturlige meningsenheder som informanten har udtrykt udvælges. Dernæst diskuteres, identificeres og formuleres de temaer, som særligt fremtræder i de udvalgte meningsenheder. Dette har vi gjort på baggrund af vores forståelse af informantens udsagn, hvorfor det ikke har været muligt at sætte hele vores forforståelse i parentes. Efterfølgende drøftes de udvalgte meningsenheder, eksempelvis hvad eller hvem informanten beskriver (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 269-270). Et eksempel på en meningskondensering kan være, når Mark fortæller følgende; *“Og så havde jeg en lidt træls periode med mig selv, hvor *** kom ind og sagde, at jeg skulle ringe, når jeg har det sådan. Så vi har en samtale hver dag på et kvarter.”* (Informant M, linje 167-169). Her er vores meningskondensering, at Mark har fået at vide af en ansat på Mandecentret, at han skal ringe, når han har det dårligt. Han er efter en dårlig periode påbegyndt daglige samtaler på et kvarter med en af de ansatte. Efter vi har kodet de udvalgte meningsenheder, har vi knyttet de væsentligste tematiseringer til fem deskriptive udsagn, der lyder som følgende;

- Ny tilværelse efter partnervolden: “Man står uden noget som helst”
- Reaktioner på volden: “Hvorfor slår du ikke bare igen?”
- Sagsbehandlere tror på kvinden: “Når jeg sagde noget, så blev det affejet”
- Kolonisering af livsverden: “Så må jeg tage den tunge vej”
- Mandecentret som professionel livsverden: “Vi møder mændene i øjenhøjde”

7.3.4. Analysestrategi

De fem ovenstående deskriptive udsagn danner rammen for projekts analyse, hvorfor analysen opdeles i fem undertemaer. Under hvert tema vil vi inddrage nogle udvalgte citater fra projektets primære empiri, som vi mener kan belyse projektets problemformulering. Vi har valgt ikke at lade os styre af en bestemt teori, men derimod at lade teorien udvikles med udgangspunkt i empirien. Det vil sige, at projektets overordnet analysestrategi er den induktive tilgang, som er baseret på en antagelse om, at de samlede empiriske data kan anvendes til at udvikle en teori (Thagaard, 2017, s. 180-181). Vi har forsøgt at illustrere den induktive tilgang i den følgende figur;

Figur 2. Den induktive tilgang

Modsat den induktive tilgang eksisterer der en deduktive tilgang, hvor empirien anvendes til at be- eller afkræfte hypoteser, som er udledt af en eksisterende teori. Vi har fravalgt en deduktiv tilgang, idet vi ønsker at lade empirien styre analysens gang, frem for at teste en række hypoteser af i projektets analyse. Vi har dog valgt at supplere projektets induktive analysestrategi med nogle elementer fra den abduktive tilgang, idet den kan anvendes til at tydeliggøre det dialektiske forhold, der kan være mellem projektets empiri og den anvendte teori. Den abduktive tilgang anvendes således når vi i analysen betragter, fortolker og forklarer undersøgelsens data. På den måde kan abduktion medvirke til, at vi udvikler en ny forståelse af undersøgelsesresultaterne, som kan ses i relation til den hermeneutiske spiral (Thagaard, 2017, s. 181).

7.4. Teori

I det følgende afsnit redegør vi for teorier og begreber, som vi anvender til at analysere projektets primære empiri. Vores teori-afsnit starter med en præsentation af Habermas' teoretiske begreber 'livsverden' og 'system' samt hans tese om at 'systemet koloniserer livsverdenen'. Herefter præsenteres Erik Allardts teori om velfærd og behov med fokus på, hvilken betydning opfyldelse af behov har for individets opnåelse af velfærd. Den sidste teori, vi præsenterer, er Axel Honneths anerkendelsesteori, idet et tilbagevendende tema i projektets empiri har relation til individets oplevelse af anerkendelse.

7.4.1. Teori om kommunikativ handlen (Habermas)

Jürgen Habermas (1929), tysk filosof og sociolog, anses for at være en af de vigtigste teoretikere inden for kritisk teori. Habermas' brede forfatterskab hører under Frankfurterskolens kritiske teorier, der, siden 1924, har haft stor gennemslagskraft inden for filosofiske- og samfundsteoretiske videnskabsretninger. Frankfurterskolen opdeles i tre generationer, hvor Max Horkheimer og Theodor Adorno, som frontfigurer, tilhører første generation og Habermas, som arvtager til dem, tilhører anden generation. Hans teori-dannelse kan betegnes som en videreudvikling af fornuftskritikken med rødder tilbage til Immanuel Kants banebrydende værker. Frankfurterskolens kritikere ønsker at ændre samfundet ved at belyse og sætte spørgsmålstegn ved kritisable samfundsforhold. Formålet med den kritiske teori er i den henseende at frigøre mennesket fra en samfundsmæssig tvang og undertrykkelse, dog adskiller Habermas sig fra

Frankfurterskolens første generation af kritikere, idet han forkaster den marxistiske tankegang for i stedet at bære en kritisk teori i retning af et sprogfilosofisk paradigme. Habermas teori om kommunikativ handlen (1981) udgør hans forfatterskabs hovedværk, hvor især begreberne *'livsverden'* og *'system'* har haft stor indflydelse på socialvidenskaberne (Harste, 2002, s. 6-8; Nørager, 1995, s. 7-11). I det følgende redegør vi for livsverdenen og systemet for efterfølgende at beskrive forholdet mellem de to med udgangspunkt i Habermas' tese om *'systemets kolonisering af livsverdenen'*.

Livsverden og system

I Habermas' teori om kommunikativ handlen defineres samfundet ud fra to begreber; livsverden og system. Livsverdenen er karakteriseret ved kommunikativ handlen og rationalitet og dens ressourcer kan inddeles under områderne; 'kultur', 'samfund' og 'personlighed'. I Habermas perspektiv har menneskelige handlinger sit afsæt i kommunikationen med andre, men for at vi kan indgå i den kommunikation, er der nogle krav i forhold til livsverdenens ressourcer. Med hensyn til personlighed, så kræver det, for at vi kan indgå i en rationel kommunikation med andre, at vi er i stand til at formulere, hvad vi mener, men samtidig skal vi mene det, vi siger. Hvis vi ikke mener, det vi siger, kan andre ikke regne med, at vi faktisk handler på det, og derved forhindres en koordinering af handlinger og kommunikationen mister sit formål. Under den samfundsmæssige ressource forudsætter en kommunikativ handlen, at deltagernes livsverden på en eller anden vis kan forenes. Individets livsverden består af forskellige meninger og holdninger, og her er det en pointe i Habermas' teori, at der ikke findes en universel sandhed eller moral, men at en sådan skabes i dialogen. I mødet med andres livsverden går den kommunikative handlen derfor ud på at opnå en indbyrdes forståelse. Dette gøres ved, at der udveksles ytringer og argumenter, indtil der opnås konsensus blandt de deltagende, og derved sker der en reproduktion af den subjektive livsverden, som danner grundlag for en intersubjektivitet. Denne intersubjektivitet, som også kan betegnes som en indforståethed, gør koordineringen af subjekters handlinger mulig. Hvis det ikke på nogen måde er muligt for deltagere i en dialog at opnå konsensus, kan det medføre at dialogen enten ophører, eller at der må fremsættes andre, nye argumenter i endnu et forsøg på at nå til enighed. Dette viser, hvorfor ressourcer, eksempelvis i form af fælles kulturel viden og forståelse, har afgørende betydning for, hvad der er muligt at opnå i en dialog. Hvis en gruppe eller en organisation deler samme kulturelle viden og normative opfattelse, vil der lettere kunne opnås konsensus og dermed lettes koordineringen af handlingerne også (Harste, 2002, s. 18-20; Nørager, 1995, s. 138-150).

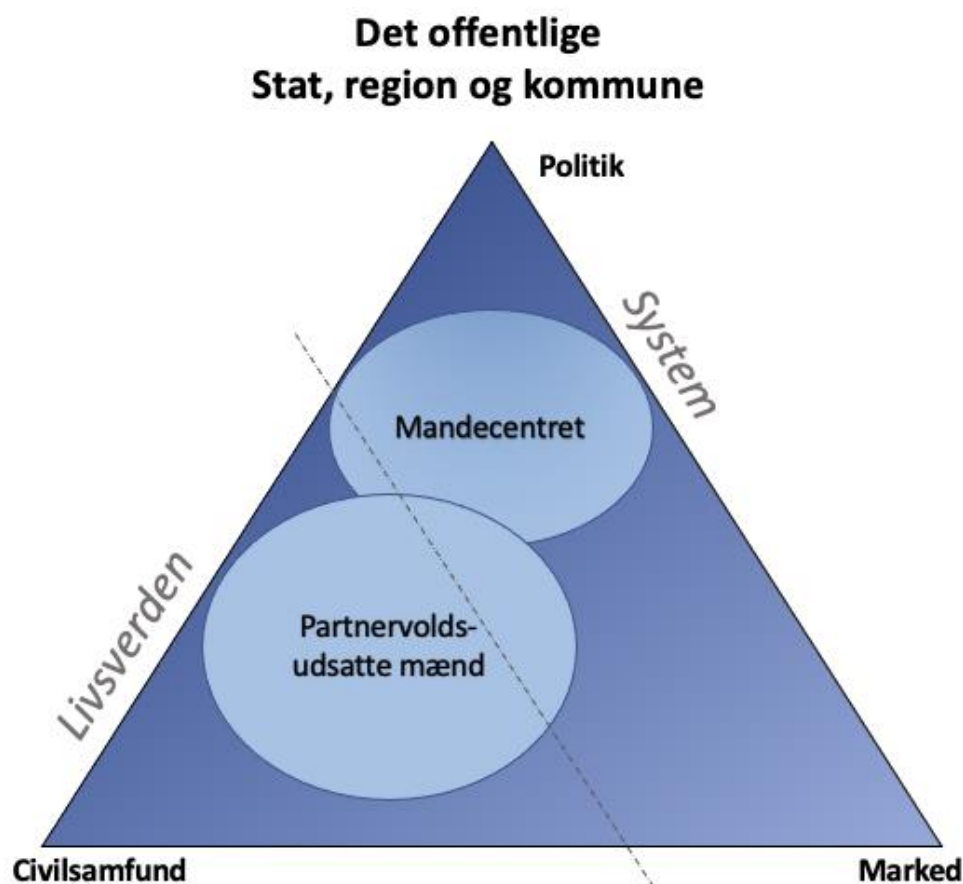

Habermas taler også om, at det er nødvendigt at koordinere koordineringen, hvilket betegnes som *'kooperation'*. Kooperationen sker på et politisk- og organisatorisk plan – det kan eksempelvis være ved fastlæggelse af bestemte arbejds gange eller vedtagelse af love. Det er derfor et systemisk anliggende, men eftersom systemet ikke kan eksistere i sig selv, vil Kooperationen tage udgangspunkt i livsverdenen hos de deltagende parter, som for såvel organisationer som i politik vil bestå af folkevalgte repræsentanter (Harste, 2002, s. 18-20). I den forbindelse kan der skelnes til forholdet mellem *'positiv ret'* og *'autonom moral'*, som kort sagt handler om, at lovgivningen er vedtaget på baggrund af en normativ konsensus blandt befolkningen, som udgør en form for kollektiv moral. Loven har derfor et komplementært forhold til den autonome moral (Harste, 2002, s. 45-46). I systemet er den instrumentelle målrationalitet det styrende element, hvor virkemidlerne til styring består af penge og magt, og derfor handler det i systemet om at opnå resultater på mest effektiv vis (Nørager, 1995, s. 151-161).

Forhold mellem livsverden og system

I den klassisk marxistiske forståelse af forholdet mellem livsverden og system fokuseres der på kapitalismens (systemets) undertrykkelse af befolkningsgrupper (livsverdenen), hvorfor undertrykkelse og magthierarkier, i dette perspektiv, er det styrende for samfundsforståelsen. Den marxistiske forståelse har derfor udgangspunkt i et afhængighedsforhold mellem livsverdenen og systemet, men som vi nævnte tidligere, forholder Habermas sig kritisk til dette. Habermas' grundopfattelse er, at livsverdenen ikke har nogen grænse, idet den eksisterer i sig selv og konstant forandrer sig i dialogen med andre, hvorimod systemer har bestemte grænser for, hvad der er meningsfuldt at tale om, idet der er en strategisk rationalitet. Habermas skaber således mulighed for en teoretisk adskillelse af livsverdenen og systemet, men fremsætter dog en tese om, at *'systemet koloniserer livsverdenen'*. Habermas har i sin samtidsdiagnose en pointe i, at årsager til kriser fejlagtigt sættes i forbindelse med moralske overvejelser i livsverdenen, selvom de måske egentlig er opstået på baggrund af beslutninger i de sociale funktionssystemer (Nørager, 1995, s. 197). Habermas mener, at systemets integration sker ved brug af livsverdenen som instrument med det formål at frembringe en nødvendig legitimation, og at dette gøres på en sådan måde, at der ikke lægges mærke til det. Denne usynlige påvirkning af livsverdenen fra systemets side kan betegnes som en *'strukturel vold'* (Nørager, 1995, s. 174). I den udvidede velfærdstrekant, som er vist herunder, viser den stiplede linje, hvorledes en udvidelse af den offentlige sektor kan betyde, at statslig styring overlapper med livsverdenen. Det betyder ikke, at livsverdenen mindskes – den eksisterer i sin egen kraft. Det betyder dog, at statens påvirkning af bestemte dele i livsverdenens øges, hvilket resulterer i en indskrænkning af individets autonomi, som kan medføre tab af identitet, mening og solidaritet (Harste, 2002, s. 28-29).

Figur 3. Livsverden og system

(Alminde, Henriksen, Nørmark, & Andersen, 2008, s. 215).

Forholdet mellem livsverdenen og systemet kan inddeles i fire aspekter. **Det første aspekt** er “*en historisk afkobling mellem henholdsvis systemdannelse og hensynet til livsverdens egen meningsammenhæng*”. Habermas har i sin TKH ønsket at afkoble livsverdensbegrebet fra de sociale funktionssystemer, idet han har blik for, at der er forhold i livsverdenen, som eksisterer uafhængigt af systemets påvirkning. Ved at foretage denne opdeling af livsverden og system er det derfor ved hjælp af Habermas’ teori muligt at aflaste den kompleksitet, som følger af systemets kolonisering. **Det andet aspekt** er “*en frisættelse af både systemets og livsverdenens perspektiv på, hvad der kan have kommunikativ mening*”. Dette aspekt går ud på, at ikke alle interesser, som måtte gøre sig gældende i individets livsverden, afspejles i den indsats, som systemet tilbyder en bestemt målgruppe. I systemet kan der eksempelvis være en generel forståelse af, hvad der giver mening, hvor denne forståelse kan være anderledes eller mere nuanceret i en subjektiv livsverden. **Det tredje aspekt** består af “*en kolonisering af livsverdenens kommunikation fra systemers side*”. Her handler det om, at de sociale funktionssystemer forsøger at tilegne sig retten til at definere, hvad der anses som værende sociale problemer, samt hvordan samfundet bedst muligt løser disse problematikker. Koloniseringen består i, at livsverdenen forsøger at indordne sig de rationaler, som er

styrende i systemet, selvom de subjektive livsverdener kan have andre perspektiver på problemet og dets løsning. Det er her, der kan forekomme en såkaldt strukturel vold, hvis der ikke er opnået konsensus blandt alle berørte parter. **Det fjerde aspekt** er “*en retliggørelse af livsverdenen*”, der, ligesom det foregående aspekt, handler om, at systemet tilegner sig en definitionsmagt i forhold til, hvad der anses som meningsfuldt. Her handler det om, at de sociale funktionssystemer danner ramme for, hvordan forskellige forhold i livsverdenen forvaltes i en retlig henseende. Som eksempel kan fremhæves, at den sociale lovgivning i stigende grad skaber en institutionalisering af familiemæssige forhold, herunder kan nævnes forældreansvarsloven og lovgivning om barselsdagpenge. I forbindelse med denne retliggørelse af individets livsverden må individet således klientgøre sig ved at indordne sin livsverden under den gældende lov (Haarste, 2002, s. 28-29).

7.4.2. Velfærd og behov (Allardt)

Vi har valgt at inddrage Erik Allardts (1975) teori om velfærd og behov, da vi finder teorien særlig relevant i forhold til at analysere de behov, som de partnervoldsudsatte mænd beskriver i vores primære empiriske materiale. Allardt er en finsk sociolog, som er særligt kendt for sin forskning i de nordiske landes velfærd. I forbindelse med sin forskning af velfærden i Norden har Allardt videreudviklet velfærdsbegrebet og på baggrund af dette formuleret en teori om velfærd og behov (Allardt, 1975, s. 7-9). Allardt betragter velfærd som en tilstand der opnås ved, at individet får nogle grundlæggende behov opfyldt. Disse typer af behov inddeles i velfærdsdimensionerne; ‘at have’, ‘at elske’ og ‘at være’ (Allardt, 1975, s. 10-27).

At have

Den første velfærdsdimension ‘at have’ handler om menneskets fysiologiske grundbehov, herunder varme, vand, mad, tøj, bolig og tryghed. Det handler samtidig om at have de nødvendige ressourcer til at indfri disse behov. Det vil sige, at forhold såsom uddannelse, beskæftigelse og økonomi kan være en forudsætning for, at individet kan få indfriet sit behov for ‘at have’. Hvis individet ikke har de nødvendige ressourcer til at dække sine fysiologiske og materielle behov, vil det påvirke individets mulighed for at opnå velfærd (Allardt, 1975, s. 27-29).

At elske

Den anden velfærdsdimension ‘at elske’ handler om menneskets behov for solidaritet, fællesskab og sociale relationer. Allardt betragter således mennesket som et socialt væsen, der har behov for at høre sammen med andre og at have kærlighedsfulde relationer. Hvis individet ikke får indfriet sit behov for

solidaritet og kærlighed, vil det have betydning for realisering af de øvrige behov og dermed også individets velfærd (Allardt, 1975, s. 30-32).

At være

Den tredje velfærdsdimension 'at være' handler om menneskets behov for at udvikle sit potentiale og de iboende muligheder. Det handler samtidigt om individets behov for anseelse og anerkendelse, som eksempelvis kan være prestige eller status. For at individet kan opnå en udvikling og selvrealisering, er det dog en forudsætning, at individet deltager aktivt i et socialt fællesskab. Hvis individet ikke får indfriet dette behov, kan det resultere i social isolation eller udelukkelse fra samfundet (Allardt, 1975, s. 33-35).

7.4.3. Anerkendelse (Honneth)

Vi har valgt at inddrage Axel Honneths (1949) anerkendelsesteori i projektets analyse, da vi mener, at de forskellige anerkendelsessfærer supplerer Allardts teori, idet velfærdsdimensionerne 'at elske' og 'at være' har fokus på vigtigheden i det sociale fællesskab for individet. Honneth er en tysk sociolog og filosof, der anses for at være tredje generations teoretiker fra Frankfurterskolen og dermed efterfølger til Jürgen Habermas (Honneth, 2003, s. 7). Honneth vakte stor opsigt da han i 1992 udgav sin afhandling, '*Kampf um Anerkennung*', der består af en systematisk rekonstruktion af Georg Wilhelm Friedrich Hegels tidlige skrifter. Honneths teori om kampen for anerkendelse er således en videreudvikling af Hegels anerkendelsestanke. Honneth har efterfølgende udgivet en række værker, hvori han underbygger sine begrundelser og nuancerer sin teori om anerkendelse (Honneth, 2003, s. 9). I sit værk '*Behovet for anerkendelse*' redegør Honneth for sin anerkendelsesteori, herunder hans betragtninger af anerkendelse som værende grundlæggende for individets udvikling. Honneth inddeler sit anerkendelsesbegreb i tre sfærer; 'den private sfære', 'den retslige sfære' og 'den solidariske sfære' (Honneth, 2003, s. 14).

Den private sfære

Den første anerkendelsessfære handler om en følelsesmæssig anerkendelse, som individet erfarer gennem kærlighedsfulde relationer til eksempelvis venner, familie eller partner. Anerkendelse i den private sfære adskiller sig fra de øvrige anerkendelsessfærer, fordi behovet for anerkendelse kun kan dækkes gennem en anden persons eksistens. Hvis individet erfarer en anerkendelse i den private sfære, vil det udløse en følelse af selvtillid, som muliggør individets deltagelse i både nære relationer og samfundet. Hvis individet i stedet erfarer moralske krænkelser, kan det skade individets integritet og selvtillid. Eksempelvis kan krænkelserne være fysisk eller psykisk skade (Honneth, 2003, s. 15-18).

Den retslige sfære

Den anden anerkendelsessfære handler om anerkendelse af individets evne til at foretage uafhængige moralske handlinger. Denne form for anerkendelse er knyttet til individets tildeling af de universelle rettigheder, som alle medlemmer i samfundet er tildelt. Det vil sige, at individet erfarer anerkendelse gennem de lovmæssige rettigheder, som sikrer individets adgang til velfærdsstatens goder, herunder samfundets tilbud og indsats. Hvis individet erfarer anerkendelse i den retslige sfære, vil det udløse en følelse af selvagtelse, som vil gøre individet i stand til at indgå i en 'offentlig drøftelse'. Hvis individets i stedet erfarer moralske krænkelser, kan det skade eller ødelægge individets selvagtelse. Eksempelvis kan krænkelserne være, at individets rettigheder bliver ignoreret eller at rettighederne fuldstændig fratages individet (Honneth, 2003, s. 15-18).

Den solidariske sfære

Den tredje anerkendelsessfære handler om anerkendelse af individets deltagelse i fællesskaber, grupper eller samfundet. Det kan eksempelvis være individets arbejdsplads, fritidsaktiviteter, uddannelsesplads eller andre sociale kontekster. Anerkendelse erfares gennem de fællesskaber, som individet indgår i, og hvor individet bliver anerkendt som unikt. Det kan eksempelvis være, at individet anerkendes for sine særlige kompetencer eller kvaliteter. Hvis individet erfarer anerkendelse i den solidariske sfære, vil det udløse en følelse af selvværd. Hvis individet i stedet erfarer moralske krænkelser, kan det skade individets selvværdsættelse i relation til at føle sig vigtig i det sociale fællesskab. Eksempelvis kan krænkelserne strække sig helt fra, at individets henvendelse bliver ignoreret af kommunen eller at individet stigmatiseres (Honneth, 2003, s. 16-19).

8. Analyse

I det følgende analyserer vi udvalgte dele af den empiri, vi har indsamlet gennem udarbejdelse af vores projekt. Analysen inddeles i de fem undertemaer, som vi identificerede i forbindelse med kodning af projektets empiri. Under hvert tema har vi inddraget teori og begreber, som vi finder relevant i forhold til empirien og projektets problemformulering.

8.1. Ny tilværelse efter partnervolden: "Man står uden noget som helst"

Begge mænd beskriver, at det har været livsforandrende begivenheder i form af partnerbrud og deraf en funktionel hjemløshed, der har medført et behov for at få ophold på Mandecentrets botilbud. Fælles for de to følgende citater er, at de udtrykker en vis skepsis omkring dét at bo på Mandecentret. Eksempelvis

fortæller Mark i den indledende del af interviewet, at Mandecentret er “et lortested” og uddyber følgende;

“Jamen, der er blandt andet en af de andre beboere, som er smuttet herfra et par gange... Og det er ikke fordi, han ikke vil have hjælp eller være her, men det er et trælst sted at være. Jeg havde jo et job, et hus og alt det der, men lige pludselig står man uden noget som helst... Og man kan ikke gøre ret meget. Det er træls at stå og ikke vide, hvad man kan eller skal.”

(Informant M, linje 41-44).

Marks citat udtrykker, at han hellere så sig selv være i sit eget hus og i den hverdag, han er vant til. Per udtrykker ligeledes, at han som udgangspunkt ikke ønskede at flytte ind på Mandecentret, hvilket uddybes i nedenstående citat;

“Jeg tænkte, at det her sted skulle jeg satme ikke ind på. [...] Jamen, det var fordi jeg kom fra Blå Kors. Jeg havde det egentligt godt på Blå Kors og snakkede med mange deroppe. Da jeg var på Mandecentret første gang der tænkte jeg bare “nå, det ser fint nok ud, men jeg tror sgu bare, at jeg siger nej tak”. Men sådan blev det ikke, fordi Blå Kors ikke kunne tilbyde mig den hjælp, jeg havde brug for. Men jeg springer ikke ud i noget nyt bare lige sådan. Så da jeg kom, tænkte jeg “hold nu kæft, gad vide om det er et fængsel eller noget.”

(Informant P, linje 425-436).

De to citater vidner om, at opholdet på Mandecentret ikke har været et decideret aktivt tilvalg, men derimod en nødvendighed som følge af deres boligmæssige situation, som skyldes parbruddet- og volden (Sørensen, 2016, s. 304). Store, og i nogle tilfælde, uventede/uønskede livsbegivenheder som parbrud eller skilsmisse, kan påvirke mændenes selvbillede og skabe brud på deres identitet. Dette brud kan i sig selv være med til at forstærke krisen. Per og Marks holdning til at tage ophold på Mandecentret må derfor ses som en naturlig reaktion på den krise, de befinder sig i (Axelson, 2017, s. 78-79). I Mandecentrets rapport ‘Under Radaren’ beskrives det i den forbindelse, at der kan være drømme og identiteter knyttet sammen med familielivet. Ophør af parforholdet kan således samtidig betyde, at mændene må “[...] sige farvel til alle de gode ting og til den tryghed, der kan være forbundet med et familieliv.” (Jensen, et. al., 2020, s. 25). Mændene udtrykker skepsis om dét at få ophold på et mandecenter, dog uddyber Mark følgende; “[...] Og det mener jeg på den bedst mulige måde. Det er et lortested, fordi man bliver nødt til at komme her.” (Informant M, linje 30-32). Det tyder altså på, at deres skepsis ikke skyldes Mandecentrets indsats,

men måske nærmere at Mandecentret bliver et symbol på en uønsket situation. Ifølge Habermas sker der noget i mændenes livsverden, som har indflydelse på deres selvforståelse. Mark og Pers livsverden har været præget af en forståelse af, at de kan klare sig selv og ikke har brug for systemets indblanding i deres livsførelse. På baggrund af mændenes aktuelle situation har de dog måttet erkende, at de har brug for hjælp, hvilket kræver, at de gør sig klientduelige for systemet ved at acceptere tilbuddet om at tage ophold på Mandecentret. Dette betyder, at de må indordne sig de rammer, som SEL § 110 forudsætter for indsatsen, som eksempelvis kan være, at mændene skal udlevere personfølsomme oplysninger samt beskrivelser af deres private forhold, herunder årsag til deres ophold, jf. SEL § 110, stk. 6.

Udover at rykke ved mændenes selvforståelse, kan tilværelsens forandring medføre, at nogle behov, som mændene tidligere selv har kunnet dække, ikke længere dækkes tilstrækkeligt. Disse behov kan sættes i sammenhænge med Allards teori om, at velfærd kun kan opnås gennem en tilstrækkelig dækning af menneskets behov for 'at have', 'at elske' og 'at være'. Det vil således dreje sig om opfyldelse af materialistiske-, sociale- og udviklingsmæssige behov (Allardt, 1975). For Mark synes det at handle om, at han ikke længere selv er i stand til at dække sine materialistiske- og udviklingsmæssige behov. Det materialistiske behov opstår blandt andet på baggrund af, at hans kone ikke vil flytte ud af det hus, som han retmæssigt ejer (Informant M, linje 53-55, 661-663). Dertil fortæller Mark, at han er sygemeldt, hvilket har indflydelse på hans forsørgelsesgrundlag, hvilket bidrager til, at han ikke kan dække sine materialistiske behov. Dette beskriver han i det følgende citat;

“Og så sørger de jo for alle de ting, som jeg har svært ved at gøre for eksempel i forhold til børnehaven. [...] Og jeg har ikke økonomien til at køre hende flere hundrede kilometer hver dag til og fra børnehaven, men det var intet problem - Mandecentret betaler benzinen. Det betyder alverden for mig, for det muliggør kontakten med min datter. [...] Altså, hvis jeg har råd til det, så vil jeg godt blive i huset, men det er jeg ikke sikker på, jeg har.”

(Informant M, linje 167-174 og 660).

Marks sygemelding kan ligeledes påvirke hans mulighed for at udvikle og realisere sig selv, idet arbejde for mange udgør en central del af deres identitet (Axelson, 2017, s. 33). Mark fortæller eksempelvis; *“Jeg arbejder rigtig mange timer, så... Nogle uger havde jeg kun 30 timer, og andre uger var det 80-90 timer.”* (Informant M, linje 146-149). Arbejde kan være med til at skabe struktur og mening i tilværelsen, ligesom det kan fungere som en slags frizone, hvor man kan tænke på noget andet, eksempelvis hvis man gennem-

går en krise. At Mark er gået fra at arbejde 80-90 timer nogle uger til slet ikke at arbejde, må således antages at spille en væsentlig rolle for hans selvfølelse (Axelson, 2017, s. 148-149).

Per giver udtryk for en ambivalens i forbindelse med at flytte fra Blå Kors til Mandecentret, og nævner i den forbindelse, at han egentligt havde det godt på Blå Kors' botilbud, blandt andet fordi han "snakkede med mange" (Informant P, linje 425-436). Allardt beskriver mennesket som værende et socialt væsen, der har brug for kærlighedsfulde relationer for at opnå velfærd. Såfremt Per ikke kan opfylde sit behov for sociale relationer, vil det ifølge Allardt have betydning for hans evne til at opfylde øvrige behov (Allardt, 1975, s. 30-32). I denne sammenhæng nævner Kalle fra Mandecentret i Aalborg, at eftersom Mandecentrets botilbud ikke er døgnbemandede, som det i øvrigt er tilfældet for SEL § 109-botilbud, kan de ansatte ikke være omkring mændene hele tiden (Informant K, linje 861). Han tilføjer, at;

"[...] der bliver mange timer til at være alene, og ensomhed og krise, det er to virkelig selvforstærkende... det gør ingenting godt. De forstærker hinanden. Altså, ensomheden bliver større af krisen, men krisen bliver saftuseme også større af, at du er ensom. Så, vi skal helst have den der ensomhedsfølelse væk. De skal føle, at de hører til, og at de har nogle og noget. Nogle at være noget for, fordi mange af dem er jo afskåret fra familie."

(Informant K, linje 862-866).

Kalle beskriver, at mange af de voldsudsatte mænd er afskåret fra familie. I vores problemfelt nævner vi, at social isolation er en kendt konsekvens af partnervolden. Ifølge Kalle forstærker følelsen af ensomhed krisesituationen, hvorfor det er vigtigt, at den specialiserede indsats tager højde for dette. Det kan være vanskeligt for medarbejderne på Mandecentret at dække dette behov, idet de ikke har ressourcerne til at være døgnbemandede. Den ambivalens som Per udtrykker i forhold til at flytte på Mandecentrets botilbud, kan handle om, at han vægter opfyldelse af hans sociale behov højt, og at han fik det dækket i Blå Kors' botilbud, idet han snakkede med mange i det botilbud. Samtidig er Per afskåret fra kontakt med tre ud af sine fire voksne børn, hvilket kan have betydning for hans forsøg på at dække sit sociale behov gennem botilbuddet.

Derudover tilføjer Pers bisidder, Tina, at Per har behov for psykiatrisk støtte idet han har haft selvmordstanker (Informant P, linje 173). Et andet behov, Per giver udtryk for ikke at have opfyldt, er hans materialistiske behov. I forbindelse med parbruddet har Per mistet sine ejendele, idet ekskonen smed ham ud af

deres fælles hjem. Per beskriver situationen således; *“Samme dag, jeg blev smidt ud af vores hjem, skulle jeg underskrive en erklæring om, at hun skulle have både møbler og hele lortet. [...]”* (Informant P, linje 360-362). Han tilføjer dertil;

“Ja, jeg vil bare gerne have mine egne ting. Det pisser mig helt af, for jeg ved ikke, om hun er så manipulerende, at hun kan finde på at sælge mine ting. Så det kører bare rundt i nissehuen [...] for tænk nu hvis hun tager mine børns ting. Hun har jo allerede brændt et fotoalbum af med mine børn. Bare for at gøre mig sur.”

(Informant P, linje 390-393).

Som det fremgår af ovenstående citater og teori kan der være forskellige behov forbundet med mændenes partnervoldsudsathed, hvor noget går på tværs af de to informanternes fortællinger, mens andet er særligt for den enkelte. Både Mark og Per oplever en nedsat evne til at dække egne behov, sådan som de har været i stand til på et tidligere tidspunkt eller i andre situationer i deres liv. Ifølge Kalle fra Mandecentret i Aalborg handler det sociale arbejde med målgruppen om at hjælpe mændene til; *“at blive så tilpas styrket i dem selv, så de kan stå i den nye situation, som de er i.”* (Informant K, linje 194-195). Det handler blandt andet om, at mændene skal nyorientere sig i forhold til deres nye tilværelse, hvor de måske skal fungere som enlige fædre eller samværsforældre (Informant K, linje 196-197). Selvom kriser og voldsudsathed kan resultere i brud på mændenes identitet og påvirke deres selvfølelse negativt, kan krisesituationer ligeledes afføde en dybere selvindsigt og nye livserfaringer, som kan hjælpe mændene til at skabe en anden, og på sigt måske bedre, fortælling om dem selv (Axelson, 2017, s. 272). Dette kræver dog, at mændene får den rette hjælp til det, fordi de ikke selv er i stand til at dække deres behov.

8.2. Reaktionen på volden: “Hvorfor slår du ikke bare igen?”

Vi er i vores interviews interesserede i at opnå en forståelse af mændenes eget syn på deres partnervoldsudsathed, hvorfor vi spørger ind til forskellige forhold omkring italesættelsen heraf både fra netværkets side, men ligeledes mændenes egen forståelse. Mark fortæller, at hans kone har udsat ham for vold, hvor han har været *“gul og blå i hele ansigtet”*, er blevet *“slået med en skruenøgle”* og er *“røget ned ad trappen tre gange”* (Informant M, linje 482, 483 og 526). Da vi spørger Mark, hvordan han har det med at tale om volden, giver han udtryk for, at det ikke er svært i interviewsituationen, men at det kan være svært de efterfølgende dage. Vi spørger, hvordan han har det i dagene efter, han har talt om volden, hvortil han svarer;

“Jeg har det ikke særlig godt, det må jeg indrømme. Altså, jeg vil ikke sige flov, det er jeg ikke. Men altså, en kvinde på en meter og 60, og 50 kg., jeg kan jo banke hende i gulvet, hvis jeg ville.”

(Informant M, linje 510-512).

Per er ligeledes blevet udsat for fysisk vold af sin ekskone i form af slag med en kølle; *“Altså, det var både slag i ansigt, mave, ryggen, ben, lår... det var overalt.”* (Informant P, linje 570-571). Per svarer, at han har det fint med at tale om volden (Informant P, linje 515). Han fortæller dog, at han ikke havde fortalt nogen om volden, før han kom ind på Blå Kors’ botilbud, fordi han ikke turde. Han var bange for, at ekskonen havde snakket med *“alle mulige andre”*. Han forklarer, at han af samme årsag ikke havde fortalt sine venner om volden, før han befandt sig på Mandecentret (Informant P, linje 466-467). Vi spørger Per, hvordan hans venner reagerede på, at hun havde banket ham, hvortil han svarer;

“De blev tossede. Ikke på mig, men på hende. Hendes forældre havde jo sat dernede og hældt lort ud af ørene. De havde sagt, at det var min skyld og bla bla bla. Men jeg kunne bevise, at det var mig, som havde fået tæsk, så jeg sendte dem billeder af det.”

(Informant P, linje 469-477).

Da Per åbner op omkring volden til sine venner, har han altså samtidig via billeder kunnet bevise, at han talte sandt. Da vi spørger, hvad Per tror, hans venner tænkte, *inden* han sendte vennerne beviser på volden, svarer han; *“De har sikkert bare tænkt, at jeg var fyldt med lort. De har jo sagt, at det var min skyld, men det var jo hende, der havde tæsket mig... Men det fortæller man ikke.”* (Informant P, linje 492-493).

Adspurgt om hvordan det er at tale om volden, svarer både Mark og Per, at det ikke er et problem – Mark giver dog udtryk for, at det kan ramme ham efterfølgende. I interviewsituationen er det derfor indtrykket, at begge mænd kan tale om den fysiske vold på en detaljeret og nuanceret måde, og at det for dem begge er problemfrit i nuet. Selvom de begge virker ok med at tale om den fysiske vold, er det interessant, at Mark nævner hans kones højde og vægt, og at han jo *“kan banke hende i gulvet”*, hvis han ville. På samme måde er det interessant, når Per erklærer, at han har det fint med at tale om volden, men alligevel udtaler, at *“det fortæller man ikke”*. Ud fra disse bemærkninger kan det antages, at selvom mændene åbent fortæller om den vold, de er blevet udsat for, så er det med forbehold for en gængs heteronormativ forståelse af partnervold. Vi forsøger at dykke lidt dybere ned i den her forståelse og spørger derfor mændene om, hvilke fordomme de har oplevet omkring dét at være udsat for partnervold som mand. Hertil svarer Mark;

*“Det ved jeg faktisk ikke helt. Jeg tror, at de fordomme som jeg har oplevet, kommer fra mig selv...
Altså, jeg kan da bare slå igen eller tage fat i hende, fordi jeg er jo stærkere og større end hende.”*

(Informant M, linje 788-790).

Per svarer lidt i samme retning; *“Alle har sagt ‘hvorforslår du ikke bare igen?’. Også fra venner, bekendte. De siger, at jeg bare skulle have høvlet hende en.”* (Informant P, linje 558-559). Den reaktion, som mændene møder fra deres netværk, kan ses som en negligering af volden. Spørgsmålet *“hvorforslår du ikke bare igen?”* er et meget gængs spørgsmål fra udenforstående personer, hvilket også understøttes i vores empiri. Der kan således være en tendens i samfundet til at negligere den partnervoldsudsatte mands situation, sandsynligvis som følge af uvidenhed. ‘Victim blaming’ er et begreb, som kan beskrive denne form for negligering. Udtrykket stammer fra USA, hvor den hvide del af befolkningen beskyldte sorte amerikanere for selv at have en større eller mindre del af skylden for deres livsvilkår. Begrebet blev introduceret i bogen ‘Blaming the Victim’ (1970) af den amerikanske psykolog, William Ryan. I bogen påviste Ryan, at de sorte amerikanere ikke selv var skyld i de livsvilkår, de havde, men at det derimod handlede om, at de ikke havde de samme rettigheder, som den hvide del af befolkningen. I samfundsdebatten knyttes begrebet som oftest til kvindelige partnervoldsudsatte personer, hvor de bliver spurgt, hvorfor de ikke *“bare”* forlader deres voldsudøvende partner. Selvom spørgsmålet til mændene adskiller sig fra spørgsmålet, som kvinderne bliver stillet, er der i bund og grund tale om den samme mekanisme; partnervolden bliver negligeret og gjort til offerets ansvar (Copty, 2022, s. 45-53). Hvis vi forholder os objektivt til de to udsagn, så kan den partnervoldsramte kvinde i de fleste tilfælde, rent fysisk, forlade sin voldsudøvende partner, medmindre han holder hende under konstant opsyn eller indespærret. Lige så vel kan den partnervoldsudsatte mand i de fleste tilfælde enten afværge eller gengælde volden, om end sidstnævnte løsning ikke er hverken lovlig eller hensigtsmæssig. Dette kan meget vel være en betragtning, som udenforstående personer gør sig om den voldsudsattes situation. Der kan dog være flere årsager til, at mændene ikke modsvarer volden eller forlader deres voldelige partner. Mark beskriver eksempelvis;

“Jeg ved, at jeg bare skal gøre noget én gang, og så er det slut. Alle folk siger, at jeg da bare kan tage fat i hende eller smide hende og ungerne ud, men så vil kommunen jo sige ‘jamen, du gør jo ikke, hvad der er bedst for børnene, ergo så kan du heller ikke gøre det bedste for din datter’.”

(Informant M, linje 796-798).

Marks passivitet kan forstås som en frygt for, at kommunen vurderer, at han ikke kan gøre det, der er bedst for sin datter. Hvis Mark reagerer på volden ved at smide sin kone ud af huset, frygter han derfor, at det får betydning for hans samvær med datteren som følge af kommunens vurdering. Da vi spørger Per, om det er hans oplevelse, at han kunne have afværget volden, svarer han, at det kunne han godt;

“Ja, jeg kunne godt have afværget det. Jeg kunne bare have klasket hende en og taget køllen fra hende og høvlet hende af med den. Men det gjorde jeg ikke, fordi jeg er ikke psykopat. Når jeg så forklarer mine venner dét, så kan de godt se i bakspejlet, at det var det rigtige at gøre, for så har hun ikke noget at hænge mig op for. Men det er selvfølgelig ikke sådan, man tænker i starten, eller når det står på.”

(Informant P, linje 577-581).

Det kan måske undre nogle, at Mark og Per, som er deres kone og ekskone fysisk overlegne, ikke afværger eller modsvarer den vold, de bliver udsat for. I rapporten ‘*Under Radaren*’ fra Mandecentret beskrives det, at årsagen til, at mændene ikke aktivt gør modstand i voldssituationerne, blandt andet kan være, at de har en rodfæstet holdning om, at man ikke slår på kvinder. Derudover kan mændene være bange for at afværge volden, fordi det kan resultere i, at afværgelsen forvolder skade på kvinden, selvom det ikke er hensigten (Jensen, et. al., 2020, s. 15). Der kan således være flere årsager til, at volden kan finde sted, selvom mændene rent fysisk er i stand til at forsvare sig mod den. Når mændene således ikke “lever op til” samfundets heteronormative forventning til dem som det stærke og handlekraftige køn, kan det resultere i en følelse af ydmygelse eller skam (Jensen, et. al., 2020, s. 25-26). Per beskriver eksempelvis; *“Jeg har aldrig nogensinde drømt om, at jeg skulle på et mandehjem. Hele mit liv har jeg klaret mig selv. Hun har ødelagt og smadret min manddom og stolthed.”* (Informant P, linje 630-631). Ifølge historikeren George Lachmann Mosse forbindes samfundssynet på det mandlige køn med mandige dyder, som eksempelvis viljestyrke, ære og mod. Når Per beskriver, at han hele sit liv har klaret sig selv, men nu skal på et ‘mandehjem’ og forbinder det med en ødelagt manddom og stolthed, kan det muligvis hænge sammen med det, som Mosse beskriver som *“en udhuling af den maskuline stereotyp”*. Mosse mener ikke, at denne ‘udhuling af manddommen’ skyldes mændenes konfrontation med den samfundsmæssige forståelse, men derimod kommer inde fra mandeidealet selv (Mosse, 1996, s. 183). Det er i den forbindelse interessant, når Mark udtaler, at han tror, at de fordomme han oplever, kommer fra ham selv (Informant M, linje 788-789).

Kalle fra Mandecentret beskriver en situation, hvor han i et større selskab bliver præsenteret som socialrådgiver på et krisecenter for mænd, hvortil en mand i selskabet udbryder “*Ha! Det er kvindecenter for svæklinge*”, hvortil alle i selskabet brød ud i latter (Informant K, linje 801-802). Her ses altså et eksempel på, at fordommene også kommer fra mændene selv. Om dette beskriver Kalle følgende;

“Mændene skal lære at tale om det. Der skal noget edukation omkring det her. Der skal skabes et legalt rum, hvor man kan tale om sådan nogle ting her. For mænd vil gerne - det er altså min klare erfaring. Og de vil gerne kunne tale om det, uden at der er nogen, der ligesom får kaldt dem svæklinge eller svans [...] De vil gerne, men de tør ikke. [...] De tør godt, når der er et legalt rum til det, men sgu ikke sammen med kammeraterne i fodboldklubben eller på arbejdspladsen, så bliver det for feminint og for mærkeligt.”

(Informant K, linje 742-749).

Det, som Kalle skitserer her, er, at mændene gerne vil tale om deres voldsudsathed, men at det kræver et ‘særligt rum’, hvor det er socialt acceptabelt for dem at tale om emnet, hvilket vi, som interviewere, også erfarede. Interviewsituationen skabte et særligt rum for mændene til at åbne op omkring volden, men de fortæller begge, at de ikke har talt meget med deres nære relationer om det. Udfordringen kan være, at mændene ikke ved, hvordan de skal italesætte volden og de følelser, som følger med. Kalle beskriver, at en del af hans rolle som socialrådgiver på Mandecentret er at indgå med manden i den rejse, han skal på i forbindelse med at finde sig til rette i sin nye tilværelse som fraskilt og/eller alenefar. I den forbindelse fortæller han;

“Jeg plejer at bruge det billede, at manden han får lov at være kaptajn på sit skib, men da jeg kender farvandet, så vil jeg gerne være lodsens, der ligesom guider ham udenom de værste skær og finder ud af, hvornår skal vi søge i havn, hvornår skal vi kaste anker og sådan nogle ting, ikk’?”

(Informant K, linje 48-51).

Kalle har en faglig baggrund, som gør ham kompetent til at guide mændene igennem denne nyorientering i deres tilværelse. Mosse beskriver i denne sammenhæng, at manddom tidligere handlede om at bestå simple eller veldefinerede manddomsprøver, eksempelvis gennem deltagelse i krig, forsørgelse af familien mv. Som følge af samfundets udvikling, herunder den forskydning der er sket mellem de traditionelle kønsroller, mener Mosse, at den moderne mand mangler nogle alternative vejvisere på vejen mod en

maskulinitet (Mosse, 1996, s. 191-193). Kalles rolle er derfor at fungere som 'lods' eller en 'alternativ vejviser' til at vise mændene, hvordan de kan genvinde magt og kontrol i eget liv og samtidig hjælpe dem på vej mod en forståelse af, hvad det vil sige at være mand, udover den traditionelle forestilling.

8.3. Sagsbehandlere tror på kvinden: "Når jeg sagde noget, så blev det affejet"

I interviewet med Mark spørger vi ind til hans kontakt til kommunen, hvor han beskriver, at kontakten skyldes en bekymring for familiens mindste barn. Bekymringen fra kommunens side kommer af, at datteren har sagt noget i børnehaven, som har fået børnehaven til at underrette kommunen. Mark fortæller ikke, hvad datteren har sagt i børnehaven, men han beskriver, at han og konen ikke kan være i samme lokale, idet hans kone er udadreagerende både fysisk og verbalt. Mark vælger at flytte på Mandecentret med deres fælles datter, idet han frygter, at hun bliver fjernet fra hjemmet på grund af parrets interne stridigheder og vanskeligheder ved at samarbejde (Informant M, linje 51-58). Mark fortæller i den forbindelse;

"Grundet til at jeg tog hende [deres fælles datter] med herud er, at jeg har jo vidst, at vi skulle gå fra hinanden i lang tid, og det var egentligt også planen, men hun har det jo fint, fordi jeg betaler jo det hele. Jeg har så været ved at kigge lidt forskellige steder og kan se alle steder, at hvis faren siger noget, så starter han en konflikt op. Hvis mor siger noget, så er det bekymrende, og kommunen reagerer hurtigt. Så der er meget forskel på, om det er mor eller far, som siger, der er noget galt. Og det er så svært at få samvær som far."

(Informant M, linje 64-69).

Mark har en forståelse af, at det, som far, kan være svært at opnå samvær med sit barn og har derfor forladt hjemmet med parrets fælles datter. Her ses der et eksempel på, hvordan systemet koloniserer livsverdenen, idet forskellige regler i systemet bliver årsag til, at Mark handler, som han gør. Derudover giver han udtryk for, at der kan være forskel på, hvordan kommunen reagerer, når henholdsvis far og mor henvender sig. Per giver udtryk for noget lignende i følgende citat;

"Nej, hun var så manipulerende, at hun kunne køre folk rundt som en snurretop. Og alt hvad hun sagde, det troede folk på. [...] Selv hendes familie kunne hun manipulere med som en snurretop [...] Det var altid mig, som var det dumme svin, og det troede familie på. Altså, de troede på, at alt, hvad hun sagde, var rigtigt."

(Informant P, linje 227-231).

Per beskriver, at hans ekskone var manipulerende og gennemtænkt, hvilket medførte, at netværket omkring parret troede på hende og dømte Per som 'et dumt svin'. På samme måde fortæller Mark, at han har oplevet en mistro fra kommunen, da han siger; "*Dengang havde vi en anden sagsbehandler, og til at starte med kunne man godt mærke, at når jeg sagde noget, så blev det affejet, men når min kone sagde noget, så blev hun hørt.*" (Informant M, linje 286- 288). Mændenes beretninger om oplevelser af partnervolden er derfor i begge tilfælde blevet affejet, og mændene har dermed følt, at der ikke tages højde for deres synspunkter. Honneths anerkendelsesteori kan bruges til at forstå, hvilken betydning disse oplevelser kan have for den anerkendelse eller krænkelse, som de hver især oplever fra deres omverden (Honneth, 2003). Når Mark fortæller, at kommunen affejer det, han siger, erfarer han en krænkelse i sin solidariske sfære, hvilket kan skade hans selvværdsættelse i sociale fællesskab. Han kan opleve, at det, han siger, ikke er vigtigt, og det kan have den konsekvens, at Mark ikke ønsker at fortælle kommunen om parrets problematikker. Per giver ligeledes udtryk for en krænkelse, idet han mener, at folk omkring parret ser ham som 'et dumt svin'. Per krænkes i sin solidariske sfære, idet ekskonens manipulation, ifølge Per, påvirker omgangskredsens syn på ham. Krænkelser som disse i en solidarisk sfære må antages at have betydning for den enkeltes motivation for og lyst til at indgå i sociale fællesskaber, og i værste fald kan krænkelserne føre til, at mændene stigmatiseres (Honneth, 2003; Allardt, 1975).

Mark og Per giver dog udtryk for, at de på et tidspunkt i deres sagsbehandling alligevel oplever at blive anerkendt. For Mark sker det, efter hans kone erkender over for sagsbehandleren at have slået ham ved en enkelt lejlighed. Mark beskriver det således; "*Det skiftede meget tone fra, at de var på hendes side til 'hov, hun har lige indrømmet at have slået ham'. Hun har så godt nok kun indrømmet at have slået mig én gang.*" (Informant M, linje 288-290). Per har ligesom Mark også oplevet anerkendelse fra en sagsbehandler, men først efter han har haft mulighed for at forklare sit synspunkt. Per beskriver det her skifte i sagsbehandlerens forståelse på følgende måde;

"Kontakten til sagsbehandleren opstod, fordi hun havde en mestringsvejleder, som så også talte med mig. Vi måtte jo ikke have den samme sagsbehandler, men hun snakkede alligevel med mig. Jeg havde selv en sagsbehandler, men jeg ved ikke, hvad der skete med hende. Men da Marias sagsbehandler hørte min forklaring af sagen, så vendte bøtten."

(Informant P, linje 145-149).

Per beskriver, at 'bøtten vendte', da hans ekskones sagsbehandler hørte hans forklaring. Ud fra Pers beskrivelse kan det derfor antages, at sagsbehandleren som udgangspunkt har betragtet ekskonens fortælling som sandhed. De kommunale sagsbehandlere har i mændenes situationer således i første omgang troet på kvindernes beretninger, men har på et tidspunkt i forløbet ændret opfattelse af situationen. I projektets problemfelt under afsnit 3.4.4. beskrives nogle barrierer i det sociale arbejde med partnervoldsudsatte mænd, herunder; *“en følelse af stolthed, oplevelse af stigmatisering grundet en heteronormativ opfattelse af voldsudsathed, eller en bekymring om, at omverden ikke tror på mandens beretning om partnervolden.”*. Vi ser i Mark og Pers beretninger til dels, at de oplever en vis stigmatisering, som kan tilskrives en heteronormativ forståelse hos sagsbehandleren og til dels, at Mark og Per, som udgangspunkt, ikke oplever at blive troet på.

Ifølge Kalle fra Mandecentret i Aalborg har centret et godt samarbejde med mange sagsbehandlere i kommunerne, men han beskriver også, at der kan være sagsbehandlere, hvor samarbejdet er dårligt. Han nævner, at Mandecentret har en samarbejdsaftale med Aalborg Kommune, men at det er den eneste deciderede samarbejdsaftale blandt regionens kommuner (Informant K, linje 477 og 515-521). Kalle fortæller i den forbindelse;

“[...] Så har vi kommuner som ignorerer os, hvor de betaler regningen og så gør de ikke mere. Og når de ignorerer os, så ignorerer de også manden - og det er faktisk lidt synd, for der er nogle ting, som han måske kunne have fået af hjælp fra den her hjemkommune, som han så ikke kan få, når kommunen ikke besvarer vores henvendelse og ligesom bare betaler regningen. Og så er der de kommuner, som pr. definition har bestemt, at “vores borgere skal ikke være på Mandecentret”.”

(Informant K, linje 521-525).

Ifølge Kalle er der nogle kommuner, som ikke mener, at voldsudsatte mænd skal have ophold på Mandecentret. Dette kan betyde, at nogle partnervoldsudsatte mænd henvises til SEL § 110-botilbud, i form af herberg, hvor der ikke er den nødvendige specialisering og voldsfaglige indsats. Kalle sammenligner det kommunale tilbud til voldsudsatte mænd med et tilbud om 'Bed and Breakfast' (Informant K, linje 530-535). Ifølge Habermas' teori kan der her skelnes til aspektet om frisættelsen af systemet og livsverdenens perspektiv. Selvom Mandecentret som udførerled udgør en del af systemet, så kan de samtidig ses som en form for professionel livsverden, der opererer i øjenhøjde med partnervolds-

udsatte mænds livsverden. I dette tilfælde udgør kommunen derfor systemet, hvor Mandecentret og målgruppen deler en livsverden, og der kan i den forbindelse identificeres en frisættelse af kommunens perspektiv fra Mandecentrets og mændenes perspektiv. I nogle kommuner eksisterer der således en generel forståelse af, hvad der giver mening at kommunikere omkring, og eftersom kommunen ikke er forpligtet til at håndtere partnervoldsproblematikker ifølge SEL § 110, sker det, at kommunikationen herom udebliver, selvom det for mændenes livsverden er et vigtigt tema (Harste, 2002, s. 28-29).

Der kan være flere årsager til, at kommunerne ikke henviser de partnervoldsudsatte mænd til de specialiserede voldsfaglige indsatser, men i stedet benytter sig af herberg, hvor der ikke er samme specialisering i forhold til voldsproblematikken. Det kan eksempelvis skyldes en mangel på systematik og erfaringsbaseret viden hos kommunale sagsbehandlere (Oldrup, Kjær & Weih, 2019, s. 6-7). Denne manglende erkendelse af vigtigheden i, at mændene modtager en voldsfaglig indsats kommer eksempelvis til udtryk i følgende citat, udtalt af en sagsbehandler i en voksen- og socialafdeling;

“Men det kan også godt være, hvis han skal væk hjemmefra (...) at jeg vil råde ham til for eksempel at komme, hvis der er plads på herberget, så er det også det, han kan. Det er jo ikke altid, der er plads på mændenes... der er jo ikke så mange af de centre for mænd. Men jeg opfordrer tit til... også at forklare dem, at alle herberg ikke er så slemme. De er fine. Men også for, at der er noget personale, noget kontakt, så man ikke sidder alene.”

(Oldrup, Kjær & Weih, 2019, s. 65).

I citatet overser sagsbehandleren de problematikker, som kan være forbundet med partnervold, idet der ikke tages højde for, at personalet bør have en særlig viden herom. Samtidig kan manglende initiativ fra kommunernes side være påvirket af en heteronormativ forståelse om mænds voldsudsathed. Det ses, at nogle sagsbehandlere er bevidste om denne kønsforståelse. En sagsbehandler fra en børne- og familieafdeling udtaler eksempelvis, at; *“Det kan være nogle meget komplekse sager, vi får fingrene ned i, fordi det er... det er jo kvinder... nu siger jeg kvinder, jeg ved også godt, der er mænd, men primært kvinder”* (Oldrup, Kjær & Weih, 2019, s. 47). I andre kommuner gives der dog en mere nuanceret forståelse af mænds voldsudsathed, hvilket blandt andet kommer til udtryk i følgende citat, som en sagsbehandler fra en voksen- og socialafdeling har udtalt;

“Jeg tror kun, jeg har én. Jeg havde ikke nogen sidste år. Jeg tror, der er rigtig mange flere, end vi ser. (...) jeg tror bare, at de tier stille med det. Der er noget kønsspecifikt over det, at der er noget flovhed, jeg skal være manden og normalt den, der skulle være superstærk og kunne tackle sådan et problem”

(Oldrup, Kjær & Weih, 2019, s. 47).

Der ses således ikke en ensartethed i, hvordan forskellige kommuner tolker, vurderer og handler på mænds partnervoldsudsathed. Det kan skabe en ulighed i de muligheder, mændene har for at få hjælp, som er betinget af, hvilken kommune de bor i, og hvilken sagsbehandler, der kommer i kontakt med.

8.4. Kolonisering af livsverden: “Så må jeg tage den tunge vej”

Et overskyggende tema i vores interviews med Mark og Per handler om, at der er forskellige juridiske rammer, som har betydning for, hvordan de handler i deres situation. I interviewet med Mark spørger vi ind til kommunens håndtering af de familieretlige problematikker i form af samværsordning for deres fælles datter. Hertil beskriver Mark, at såfremt han ikke havde fået konen til at underskrive en 7/7-ordning, så ville han ikke have bevis på, at han bruger tid sammen med datteren. Mark siger i den forbindelse, at;

“[...] så vil kommunen sige “jamen, du er der jo ikke. Vi kan jo se, at du ikke har lavet en 7/7-ordning eller 12/2-ordning, eller noget som helst. Så du har jo ikke rigtigt været der for din datter.”

(Informant M, linje 730-733).

Ifølge Habermas sker der en retliggørelse af Marks livsverdenen, idet Mark tilskynder sin kone til at underskrive en 7/7-ordning, da systemet ellers kan vurdere, at han ikke bruger tid med sin datter og dermed gøre ham til samværsforældre. Mark tilpasser sig således systemets kommunikation, som tager monopol på at definere, hvornår en far er der for sit barn. På denne måde er der tale om en kolonisering af Marks livsverden (Harste, 2002, s. 28-29).

Per kommer også ind på det juridiske aspekt i forbindelse med hans og ekskonens brud. Her handler det dog om, at ekskonen truer Per til at underskrive et dokument, som vil binde Per til at overdrage alle parrets og Pers private ejendele til hende. Per beskriver det således; *“Samme dag jeg blev smidt ud af vores hjem skulle jeg underskrive en erklæring om, at hun skulle have både møbler og hele lortet.”* (Informant P, linje 360-361). Per fortæller, at han ikke skal bruge sine møbler mv., så længe han opholder sig på Mand-

ecentret, men giver udtryk for, at såfremt ekskonen ikke vil samarbejde, når den tid kommer, så vil han “[...] tage den tunge vej [...] Så bliver det med advokat og pis og lort. Så trækker jeg hende hele vejen rundt.” (Informant P, linje 382-384 og 508-509). Ifølge Habermas ses der i Pers situation først og fremmest en kolonisering af livsverdenens kommunikation, idet Per giver udtryk for, at han vil gøre brug af advokatbistand. Per nævner dog, at hvis udleveringen af hans ejendele kan ske på fornuftig vis, altså uden indblanding af en advokat, så vil han hellere dét, end at det skal gå igennem retssystemet, for det har han ikke tålmodighed til (Informant P, linje 551-552). Per forsøger at bevare sin moralske autonomi, men hvis ikke han og ekskonen kan nå en indbyrdes forståelse og dermed skabe en sammensmeltning af deres livsverdener, så kan Per lade det gå gennem en advokat, som vil repræsentere systemet i form af lovgivningen (Christensen, et. al., 2021, s. 100-101; Harste, 2002, s. 46). Hvis Per gør brug af en advokat til at få sine ejendele tilbage, vil der ske en retliggørende kolonisering af hans og ekskonens livsverden.

Systemintegrationen kommer her til udtryk ved, at mændenes orientering går fra at handle om at opnå indbyrdes forståelse til at have en instrumentel orienteret målrationalitet (Nørager, 1995, s. 174). Det har dog ikke været ønsket for hverken Mark eller Per at håndtere problemerne på denne måde. Ifølge Habermas’ teori kan dette beskrives som, at retssystemet aflaster en kompleksitet som følger af, at samfundet er baseret på love, der bestemmer, at det er ordensmagtens og retssamfundets ansvar at håndtere den type problemstillinger. Per og Mark – og for så vidt også deres respektive (eks)partnere – fritages således fra forpligtelsen til at løse konflikterne gennem en udveksling af intersubjektive moralske argumenter, men i stedet lader interaktionen ske gennem retssystemet (Nørager, 1995, s. 147-154). Dette aspekt kommer også til udtryk i følgende citat fra Mark;

“Hvis hun havde stukket mig ned, så... På en eller anden måde, så tænker jeg, at jeg kunne have fået noget fred, når jeg var på sygehuset, og så tror jeg faktisk også, at jeg kunne have fået noget hjælp, hvis det var sådan. Og jeg ved godt, det lyder åndssvagt. Man skal jo bare spørge om at få hjælp, men det er ikke nemt at stå og sige, at der er en på 50 kg. der... Og langt hen ad vejen, så tror jeg ikke, der er mange der ville kunne forstå det.”

(Informant M, linje 527-532).

Konteksten for ovenstående citat er, at Mark beretter om, at hans kone har udsat ham for stort set al fysisk vold udover at “stikke ham ned”. I citatet giver Mark udtryk for, at såfremt hans kone stak ham med en kniv, ville det på sin vis gavne hans situation, idet handlingen ville udgøre et bevis på, at han har brug for

hjælp, som systemet vil være nødt til at reagere på. Det er bekymrende, at Marks opfattelse er, at samfundet først vil tage ham alvorligt, hvis han bliver udsat for vold af livstruende karakter, eftersom al slags vold udgør en ulovlig handling. Citatet kan samtidig sættes i relation til Pers beretning om, at han ikke italesatte partnervolden over for sine venner, før han kunne fremvise billeder af volden (Informant P, linje 475-476). Eksemplet viser, at også Per har en forståelse af, at der skal noget “mere eksplicit” til, før omverdenen tror på ham. Ifølge Habermas er det ikke altid nok, at man har gode argumenter. Habermas bruger som eksempel, at ingen troede på Kopernikus, dengang han påstod, at jorden var rund, og samtidig havde gode og legitime beviser herfor. Habermas forklarer det med, at man udover at se på legitimitet og gældende ret, også må forholde sig til de ‘*sociale betingelser for koordinationens begrundelser*’. De sociale betingelser kan i denne sammenhæng antages at være influeret af samfundets heteronormative forståelse af mænds partnervoldsudsathed (Harste, 2002, s. 15). Denne strukturelle vold, som Mark og Per oplever fra kommunens side, kan hænge sammen med, at kommunens handlingsrationale er bureaukratisk, og at der i den forbindelse er bestemte arbejdsgange og værdigrundlag, som det forventes, at medarbejdere følger. I dette tilfælde kan det handle om, at arbejdsgangen tager udgangspunkt i indholdet af SEL § 110, og at der dermed fokuseres på hjemløsheden frem for voldsudsatheden. Et bureaukratisk handlingsrationale kan være med til at sikre ensartethed, men kan samtidig have den slagside, at enkelte borgeres behov overses. Socialrådgiveren i kommunen har et skønsmæssigt råderum, men eftersom SEL § 110 ikke inkluderer et fagligt blik på voldsproblematikker hos målgruppen, så vil den enkelte rådgiver skulle overskride sit skønsmæssige råderum for at sætte fokus på dette. Der kan derfor opstå et krydspres for rådgiveren (Bundesen & Hansen, 2019, s. 58-59).

8.5. Mandecentret som professionel livsverden: “Vi møder mændene i øjenhøjde”

Vi har i vores interviews været interesseret i at opnå en forståelse af socialrådgivernes handlemuligheder i det sociale arbejde med partnervoldsudsatte mænd. I den forbindelse ses det, at både Mark og Per giver udtryk for, at deres behov for hjælp bliver anerkendt og imødekommet gennem den sociale indsats, men at der samtidig er områder i systemet, hvor det ikke er tilfældet. Adspurgt om den hjælp Mark får fra Mandecentret og dets medarbejder, fortæller han; “*Jeg kender jo ikke halvdelen af reglerne i kommunerne, og det tager vi stille og roligt i et tempo, som man kan følge med i.*” (Informant M, linje: 166-167). I det foregående citat fortæller Mark, at han ikke har kendskab til en stor del af de retlige regler, og at medarbejderne fra Mandecentret hjælper ham med at få indsigt i og forstå retssystemets bestemmelser, som er relevante for netop hans situation. Det ses samtidigt, at Per ligeledes giver udtryk for en anerkendelse og imødekommelse af behov gennem Mandecentrets indsats. Adspurgt om hans indtryk af

den hjælp, som han får på Mandecentret, fortæller Per; “*Ja, altså det klager jeg ikke over.*” (Informant P, linje 89). I interviewsituationen med Per oplevede vi flere gange, at Per svarer kortfattet, og at han derfor ikke gav så uddybende svar. Pers bisidder Tina supplerer dog flere gange fortællingen om den hjælp, som han får fra Mandecentret, hvor det blandt andet fremgår, at han får hjælp med sin økonomi og til at snakke om de svære ting (Informant P, linje 196 og 347-350). Kalle fortæller at medarbejderne på Mandecentret er sammensat ud fra et tværfagligt perspektiv, hvorfor de ikke behøver at hente meget hjælp fra andre aktører. Han tilføjer dog, at der er etableret et samarbejde med en psykolog i forbindelse med den aktuelle forsøgsordning, der sikrer mændene ret til psykologbehandling (Informant K, linje 252-260). Foruden psykologbehandling kan mændene få juridisk rådgivning i centrets ambulante tilbud, som varetages af frivillige. Han tilføjer i den forbindelse;

“[...] Som et ekstra tilbud har vi en advokat, som kommer på samme måde. Vi kan allesammen en hel del jura og kommer også på kursus, fordi vi hele tiden støder på familieretlige spørgsmål uanset ens fagprofessionelle baggrund. Og derfor bliver vi klædt godt på til det. Men for at sikre at mændene har forstået det og fået det hele på plads, så kommer der også en advokat og taler jura med dem.”

(Informant K, linje 263- 367).

I det ovenstående citat giver Kalle et eksempel på, hvordan Mandecentret møder de partnervoldsudsatte mænd i deres livsverden ved at give mændene forståelse for systemet i relation til de lovgivningsmæssige rammer. Når vi anskuer Mandecentrets indsats ifølge Habermas’ tese om, at systemet koloniserer livsverdenen, er det interessant, at organisationen ikke passer ind i det, som kendetegner systemer, idet Mandecentret som NGO er privat drevet og i den forbindelse udgør en del af det civile samfund, jf. velfærdstrekanten. Mandecentret udgør dog en funktion i systemet, da deres indsats delvist er finansieret af staten, jf. SEL § 110. Vi har i det foregående afsnit identificeret, at retssystemet koloniserer Mark og Pers livsverdener ved, at gældende retsnormer sættes i stedet for deres autonome moral. Ifølge Habermas bliver de udsat for en strukturel vold, idet deres livsverden underlægges systemets rationaler (Nørager, 1995, s. 174). Forskellen mellem socialrådgiverens handlemuligheder ved henholdsvis kommunen og Mandecentret kan forklares ud fra det handlingsrationale, som gør sig gældende i den respektive praksis, som vi også var inde på i foregående afsnit. På Mandecentret er der et overvejende fagprofessionelt handlingsrationale, frem for bureaukratisk, som det ses i kommunerne. Det betyder blandt andet, at socialrådgiverens handlinger tager udgangspunkt i en faglig viden om den enkeltes behov, frem

for at henvise til regler og love (Bundesen & Hansen, 2019, s. 59- 62). At Mandecentret møder mændene i øjenhøjde, ses blandt andet ved, at de specialiserer sig og tilpasser sig de behov, som målgruppen har som følge af voldsproblematikker, selvom de ikke er forpligtede til det, jf. SEL § 110. Kalle beskriver dette i følgende;

“[...] efterhånden er vi jo så fagligt velfunderet, fordi vi er en stærk organisation, og vi er den organisation i verden, som ved mest om voldsudsatte mænd. Vi er verdens største krisecenter for mænd, og vi er også dem, som har mest empiri på området. Der findes ingen andre lande, hvor man har så meget omkring det, og så kan du sige “jamen der er da også krisecentre, som er lovgivningsmæssigt [forankret] for mænd i Norge” [...] men det gør ikke, at de har en kæmpe viden på området, fordi de har ikke skulle argumentere på samme måde, fordi politikerne ændrede det.”

(Informant K, linje 606-613).

Kalle fortæller i forlængelse af ovenstående citat, at der skete en kønsneutralisering af hele den norske lovgivning, hvorfor også partnervoldsområdet blev påvirket af denne lovændring. Dermed kunne de norske krisecentre argumentere for, at der var grundlag for en udvidelse af krisecentrene, så der også blev plads til mændene (Informant K, linje 624-635). Dette betyder dog samtidig, at der ikke har foregået politiske forhandlinger og debatter om, hvorvidt mænd og kvinders rettigheder skal ligestilles på partnervoldsområdet. Selvom Mandecentret kæmper for, at mænd og kvinder skal ligestilles i loven, så ser Kalle alligevel noget positivt i, at vi, i Danmark, ikke “bare” foretager lovændringen uden at have en dialog om målgruppens behov og indholdet i indsatsen. Han mener således, at debatten skaber et rum til at italesætte problematikkerne politisk og dermed bidrager til en samfundsmæssig opmærksomhed på mænds partnervoldsudsathed (Informant K, linje 635-647).

Vi har i vores problemfelt identificeret en stigende interesse for og brug af Mandecentrets tilbud, hvilket sandsynligvis har sammenhæng med, at fænomenet i stigende grad italesættes både på et politisk niveau, men også nede på gruppe- og individniveau, eksempelvis gennem TV-udsendelser. Ifølge Bundesens definition af sociale problemer, kan det derfor antages, at befolkningen i stigende grad anser mænds partnervoldsudsathed som værende et socialt problem, som politikerne har et ansvar for at løse (Bundesen, 2015, s. 27). Mandecentret har siden sin åbning haft fokus på at tilegne sig og dele viden om mænds partnervoldsudsathed, hvilket gennem årene er blevet styrket, idet Mandecentret kontinuerligt har indgået

i den politiske debat vedrørende mændenes rettigheder. Som vi var inde på tidligere i analysen, ses det her, at Mandecentret som institution kan udgøre en professionel livsverden, idet deres arbejde sker i øjenhøjde med den livsverden, som partnervoldsudsatte mænd deler. Når Habermas forstår forholdet mellem system og livsverden som en *“historisk afkobling mellem henholdsvis systemdannelser og hensynet til livsverdenens egen meningssammenhæng.”* (Harste, 2002, s. 28), handler det om, at en sådan adskillelse mindsker kompleksiteten, der er indlejret i henholdsvis livsverdenen og de sociale funktionssystemer. Denne adskillelse kan dog resultere i, at der opstår et gab mellem det moderne samfunds forståelse af partnervoldsudsatte mænd på et individ- og samfundsniveau. Dette beskriver Kalle således;

“Det, jeg nogle gange kan blive lidt bekymret for, er, at den her holdning ofte kan blive lidt elitær, forstået på den måde at det er politikere og meningsdannere og TV og radio, som går ind og siger det. For jeg fornemmer lidt, at når man kommer ned på Hr. og Fru Jensen-niveau, så er forståelsen der altså ikke i samme grad [...]. Der synes man stadigvæk, at det er lidt sjovt - det er lidt til grin at være voldsudsat mand.”

(Informant K, linje 779-783).

Kalle udtrykker således en bekymring for, at dialogen om mænds partnervoldsudsathed fortsat er elitær, og dermed ikke når ind på et gruppe- og individniveau. (Informant K, linje 797-798). Når Kalle indtager rollen som en ‘professionel livsverden’ kan han med sin specialisering på området bidrage til at styrke reproduktiviteten i de partnervoldsudsatte mænds livsverden, eksempelvis ved at bidrage til alternative forståelser af, hvad det vil sige at være en “rigtig mand” udover det, som følger af en heteronormativ forståelse. Derudover nævner Kalle, at han tager ud til forskellige forsamlinger og deler hans viden og erfaring på området, fordi han oplever, at det er dét, som giver flest ringe i vandet (Informant K, linje 832).

Han beskriver;

“En lille ting som det, er at jeg tager rundt i kirker og holder foredrag, fordi der kommer alle de gråhårede kvinder, og de er allesammen mødre til nogle sønner, og de har allesammen nogle naboer, nogle af dem har mænd, og nogle af dem vil jo statistisk set selv være voldsudøvende, og nogle af dem vil i hvert fald kende nogen.”

(Informant K, linje 821-825).

I det ovenstående citat kan det udledes, at Kalle ikke blot medvirker til en reproduktion af de voldsudsatte mænds livsverden, men ligeledes reproduktionen af den "almindelige samfundsborgers" livsverden, eller måske en ny forståelse, hvis vi tænker det ind i en hermeneutisk tilgang. Man kan derfor sige, at hvis vi anskuer Mandecentret som en professionel livsverden, kompenseres der for det meningstab og fremmedgørende effekt, som de sociale funktionssystemer, herunder retssystemet, kan medvirke til at skabe.

9. Konklusion

Bachelorprojektets problemformulering søgte svar på, hvordan vi kan forstå sammenhængen mellem samfundssynet på traditionelle kønsideal og partnervoldsudsatte mænds italesættelse af deres behov for at modtage en social indsats. Derudover spurgte problemformuleringen om, hvilken indflydelse dette samfundssyn har på socialrådgiverens handlemuligheder i det sociale arbejdes praksis. Vi vil herunder sammenfatte projektets resultater for at besvare problemformuleringen.

Projektets analyse peger på, at partnervoldsudsatte mænds italesættelse af deres behov for at modtage en social indsats afspejler samfundets heteronormative forventning til, at mænd er handlekraftige og kan klare sig selv. Dette kommer til udtryk i mændenes beskrivelser af, hvad de oplever, at de, som mænd, kan og bør gøre i bestemte situationer, og at de ønsker at klare sig selv, som de altid har gjort. Når mændene ikke kan klare sig selv og dermed leve op til de forventninger, som både de selv og samfundet har til dem, er der brug for en social indsats. Informanterne i projektet har valgt at tage imod hjælp i form af et § 110-botilbud på et mandecenter, men valget er præget af en ambivalens, som skyldes det modsætningsfyldte forhold der er mellem den heteronormative forståelse og deres erkendelse af, at de ikke kan håndtere problemerne selv. Mændene giver udtryk for, at de gerne vil tale om volden, men det kræver dog, at bestemte sociale betingelser er opfyldt, før de gør det. Analysen peger i den forbindelse på, at mændene kan italesætte den fysiske vold detaljeret og nuanceret, mens det forekommer mere vanskeligt for dem at sætte ord på og uddybe den psykiske vold, hvilket ligeledes antages at være influeret af samfundets og deres egne heteronormative kønsforståelse. Når mænd generelt ikke præges til at tale om følelser og sårbarhed, kan det således være en læringsproces, de sættes i, når det pludselig forventes af dem i forbindelse med en social indsats. Partnervolden kan være forbundet med følelser af skyld og skam, og analysen viser, at der er risiko for, at mændene ikke italesætter partnervoldsproblematikken til deres omverden, hvis de tidligere har forsøgt og er blevet affejet eller mødt med mistillid. Når mændene ikke italesætter volden, kan det samtidig handle om en frygt for, at det vil gå ud over deres relation til deres børn, eller partner, som de ønsker at bevare.

Selvom der kan identificeres en ambivalens hos mændene i forhold til at modtage den hjælp, de kan få efter SEL § 110, indikerer vores analyse, at hjælpen er afgørende for, at mændene kan opfylde deres materielle-, sociale- og udviklingsmæssige behov. Behovene, som analysen peger på, er først og fremmest at have trygge rammer i form af en bolig, hvilket mændene har ret til efter SEL § 110. Derudover har vi identificeret, at den krise, som mændene gennemgår, kan forstærkes af en følelse af ensomhed, hvilket skyldes den sociale isolation, som partnervolden ofte medfører. Som følge af den sociale isolation går mændene ofte med oplevelserne af partnervolden alene og tør ikke at italesætte det, fordi de frygter, hvordan det vil blive modtaget. Dertil er mændene ofte ikke bevidste om, at de er udsat for psykisk vold, hvorfor mændenes henvendelser til frontmedarbejdere som oftest sker på baggrund af andre problematikker, eksempelvis risikoen for tvangsfjernelse af deres børn eller som følge af en funktionel hjemløshed. Analysen peger på, at mændene først opnår bevidsthed om, at de er udsat for psykisk vold, i forbindelse med at de modtager en specialiseret indsats. Når mændene bliver bevidste herom, ses der et behov for, at de får mulighed for at tale om partnervolden i et “særligt rum”, som det der skabes i den specialiserede indsats. Dette understøtter vigtigheden i, at partnervoldsudsatte mænd modtager en specialiseret indsats, hvor der er en særlig voldsfaglighed. Den særlige voldsfaglighed hjælper mændene til at “udvikle det sprog”, som det kræver, for at de kan tale om og dermed bearbejde de følelser, som volden giver anledning til.

Analysen viser, at der generelt er et begrænset vidensgrundlag om mænds partnervoldsudsathed i kommunerne. Eftersom SEL § 110 er betinget af en funktionel hjemløshed og ikke en voldsproblematik, vil en henvisning til en specialiseret voldsfaglig indsats være betinget af den enkelte sagsbehandlers socialfaglige skøn. Såfremt der mangler viden om målgruppen i kommunalt regi, er der således risiko for, at partnervolden overses. Som det påpeges i analysen, er der kommuner, der pr. definition ikke benytter sig af specialiserede voldsfaglige indsatser til mænd, hvilket kan skyldes, at der i de pågældende kommuner ikke er udarbejdet formaliserede arbejdsgange til at håndtere partnervoldsproblematikker, foruden indsatsen til kvindekrisecentre efter SEL § 109. Konsekvensen heraf kan være, at mænd i disse kommuner kun hjælpes i forbindelse med at komme i egen bolig, og derefter bliver de sluppet af systemet. Når mændene således ikke modtager en voldsfaglig hjælp, kan det medvirke til, at de oplever eller forbliver i en social deroute. Det er derfor vigtigt, at socialrådgivere i kommunerne har et grundlæggende kendskab til mænds partnervoldsudsathed, så der skabes de bedste forudsætninger for at forebygge og håndtere de sociale problemstillinger, som partnervolden kan medføre. Når der mangler viden om mænds partnervoldsudsathed i kommunerne, kan det samtidig resultere i, at målgruppen oplever krænkelser i

deres møde med systemet. Det ses blandt andet i projektets analyse, at de to partnervoldsudsatte informanter har oplevet moralske krænkelser i deres solidariske- og retslige sfære. Det kan blandt andet ske, hvis kommunerne ignorerer beretninger om partnervold, som det er tilfældet for projektets ene informant. Projektets anden informant oplever en krænkelse, idet politiet påbyder ham at forlade parrets fælles hjem, selvom han er voldsoffer. Som følge af den manglende viden og systematiske tilgang til at varetage partnervoldsudsatte mænds behov i kommunerne, som til dels må antages at skyldes et manglende lovmæssigt grundlag, kan det være vanskeligt for mændene at navigere i systemet. Når systemet samtidig påvirker mændenes livssituation ved at have beføjelser til at tvangsfjerne børn, eller påbyde at forlade hjemmet, opstår der et behov for juridisk vejledning. Hvis partnervoldsudsatte mænd havde samme rettigheder, som der er forankret i SEL § 109, ville de kunne modtage koordinerende støtte og vejledning i henhold til partnervoldsproblematikken og de problemstillinger, der er forbundet hermed. Der tilbydes juridisk vejledning i nogle af de specialiserede indsatser til partnervoldsudsatte mænd, men idet der kan være forskel på kommunernes kendskab til og brug af disse indsatser, er der risiko for, at mændene ikke henvises til denne hjælp.

Igen er det således vigtigt, at der eksisterer tilstrækkelig viden om målgruppen i kommunerne, herunder de specialiserede indsatsers tilbud til målgruppen, men at der ligeledes er praksis for at henvise til dem, hvilket ifølge vores analyse ikke altid er tilfældet. Analysen peger på, at vidensdeling kan skabe "ringe i vandet", eksempelvis ved at specialiserede NGO'er deltager i den offentlige samfundsdebat og afholder arrangementer med henblik på at dele viden om målgruppen. De fungerer på den måde som talerør for de partnervoldsudsatte mænd, men for at de kan det, må modtagerne af budskabet være lydhøre, da effekten ellers udebliver. På baggrund af bachelorprojektets resultater kan det derfor konkluderes, at der er en klar sammenhæng mellem den samfundsmæssige diskurs og partnervoldsudsatte mænds egen italesættelse af deres behov for en social indsats – og at det samme gør sig gældende i forhold til socialrådgiveres handlemuligheder i indsatsen. I den forbindelse er det vores vurdering, at politisk handling, eksempelvis i form af en kønsneutralisering af SEL § 109 vil skabe bedre rammer for kommunale sagsbehandlers handlemuligheder. Samtidig antages det, at en ligestilling af partnervoldsudsatte kvinder og mænds juridiske rettigheder kan gavne en lydhørhed i samfundet, idet det ville ses som en legitimering og anerkendelse af, at partnervold er partnervold, uanset hvem der udøver den og bliver udsat for den.

10. Perspektivering

I projektets analyse bliver det klart for os, at der er flere sammenhænge mellem det eksisterende samfundssyn på partnervoldsudsatte mænd samt målgruppens og socialrådgiveres adfærd. Ud fra dette er det derfor vores opfattelse, at det er muligt at overkomme nogle af de udfordringer, som kan identificeres i indsatsen med målgruppen, såfremt vi skaber et andet samfundsmæssigt syn herpå. Vi har i projektet forholdt os til samfundets syn på, hvad det vil sige at være en “rigtig mand”, jf. den heteronormative kønsforståelse. Der er dog to andre interessante aspekter, som vi har identificeret i projektet; kommunernes syn på mandekrisecentre og relationen mellem far og barn. Af hensyn til projektets formål og omfang har det ikke været muligt at undersøge disse temaer så grundigt, som vi mener, der er behov for. Vi vil dog herunder uddybe relevansen af at sætte fokus på disse områder i fremtidig forskning.

Kommunernes syn på mandekrisecentre

Projektets resultater påpeger, at der i kommunerne eksisterer forskellige tilgange til brugen af specialiserede voldsfaglige indsatser til partnervoldsudsatte mænd, og at juridiske og organisatoriske rammer kan påvirke den enkelte sagsbehandlers handlemuligheder i det sociale arbejde med målgruppen. I vores problemfelt beskrives det dog, at nogle kommuner gør mere end det, som de er forpligtet til efter SEL § 110, hvorfor det må antages, at de enkelte kommuners forståelse og vurdering af mænds partnervoldsudsathed har betydning for deres praksis. Det kunne derfor være interessant at undersøge, hvad der ligger bag de enkelte kommuners praksis i forhold til at tilbyde eller ikke tilbyde partnervoldsudsatte mænd en specialiseret voldsfaglig indsats. Skyldes det manglende viden, eller handler det om en prioritering af ressourcer? Kan der identificeres heteronormative kønsforståelser i deres respektive tilrettelæggelser af arbejdsgange? En undersøgelse af de bagvedliggende årsager til, at der er kommuner, som “pr. definition” ikke benytter sig af eksempelvis Mandecentrets tilbud, men i stedet benytter andre tilbud, kan muligvis skabe en viden, som kan medvirke til at forbedre indsatsen og det tværprofessionelle samarbejde på tværs af organisationerne.

Relationen mellem far og barn

Der eksisterer generelt et begrænset vidensgrundlag omkring relationen mellem fædre og deres børn. En del af den heteronormative kønsforståelse beror på en forståelse af mor som værende den naturlige omsorgsgiver, hvilket kan antages at have betydning for den måde, hvorpå systemet er struktureret og forvaltes. I projektets problemfelt beskrives det, at flere børne- og familieafdelinger tilbyder voldsfaglig hjælp, end det er tilfældet for social- og socialafdelingerne. Det forklares ud fra kommunernes forpligtelse til at sikre en inddragelse af hele familien, og at denne forpligtelse skaber et incitament til at håndtere

eventuelle voldsfaglige problematikker, hvilket som udgangspunkt giver mening for at sikre barnets bedste, således barnet ikke påvirkes af den partnervold, som sker mellem forældrene. På baggrund af projektets analyse og resultater ses der dog en tendens til, at sagsbehandlere agerer ud fra et heteronormativt perspektiv på kønsrollerne i forhold til det at være forælder. Det kunne være interessant at undersøge, hvilken betydning et sådant perspektiv har for barnets tilknytning til deres fædre i sagsbehandlingen, kontra hvis sagsbehandleren har en mere kønsneutral tilgang.

For at kunne ændre indsatsen til partnervoldsudsatte mænd, er det vores opfattelse, jf. et socialkonstruktivistisk perspektiv, at vi samtidig er nødt til at ændre den måde, vi snakker om problemerne på. I det ovenstående har vi identificeret to områder, hvor vi mener, der eksisterer mangel på viden, og at denne viden er essentiel for, at der kan ske en reel dekonstruktion af samfundssynet på partnervoldsudsatte mænds behov for at modtage en specialiseret og voldsfaglig social indsats. Når der skabes en bredere viden om målgruppen og når denne viden formidles tilstrækkeligt på forskellige samfundsniveauer, kan der gradvist ske en forandring af samfundssynet. Der er dog et etisk dilemma forbundet med behovet for at generere denne viden og erkendelsen af, at der er behov for handling. Vi mener ikke, at den manglende viden om ovenstående udelukker politisk handling, idet vores projekt samtidig peger på, at der er behov for, at de partnervoldsudsatte mænd tilbydes de samme rettigheder, som de der fremgår af SEL § 109.

11. Litteraturliste

- Allardt, E. (1975). *Att ha att älska att vara : om våldfärd i Norden*. Sverige: Argos Forlag.
- Alminde, R., Henriksen, K., Nørmark, L. & Andersen, M. (2008). *Social analyse og handling*. (1. udg. 1. oplag). Denmark: Hans Reitzels Forlag
- Axelson, B. (2017). *Tab. Om sorg og livsændringer*. (1. udg. 2. oplag). København: Hans Reitzels Forlag
- Bjerrum, M. & Dragsdahl, A. (2022). *Hvis borgerne bestemte: Kvindelige voldsmænd*. I Podcast P1 Debat. Danmark Radio. Lokaliseret d. 21. september 2022 på URL:
<https://www.dr.dk/lyd/p1/p1-debat/p1-debat-special-45>
- Bundesen, P. (2015). *Hvad er sociale problemer? I: P. Bundesen, A. B. Christensen & T. Rasmussen (Red.). Sociale problemer*. (1. udg.). Latvia: Hans Reitzels Forlag
- Bundesen, P. & Hansen, C. (2019). *Kommunal økonomisk styring - på det sociale område*. I: P. Bundesen & C-A. Hansen (Red.). (4. udgave). Bosnia & Herzegovina: Hans Reitzels Forlag.
- Christensen, M., Jørgensen, R., Lysen, N. & Rosenberg, C. (2021). *Videnskabsteori og socialt arbejde – en grundbog*. (Red.). (1. udg.) Samfundslitteratur: Latgales Druka.
- Copty, C. (2022). *Partner, løgner, elsker, krænker: Om psykisk vold i parforholdet*. (1. udg.) København: Lindhardt og Ringhof
- Det Kriminalpræventive Råd (2021). *Flere end 100.000 udsættes for psykisk vold*. Lokaliseret d. 13. december 2022 på URL:
<https://dkr.dk/nyheder/2021/jun/over-100000-udsættes-for-psykisk-vold>
- Engen, M. (2016). *Problemorienteret projektarbejde*. I: M. Engen, P. Østergaard, J. B. Olsen, P. Ringø & F. Nielsen (Red.) Projektskrivning på socialrådgiveruddannelsen ved Aalborg Universitet: Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet.

- Guldager, J. (2015). *Videnskabsteori - en indføring for praktikere*. København: Akademisk Forlag.
- Harste, G. (2002). *Habermas*. Forlaget Modtryk: Special-Trykkeriet Viborg A-S.
- Henriksen, K. (2015). *Metodiske tilgang i socialt arbejde*. (1. udg. 1. oplag). Slovenia: Hans Reitzels Forlag
- Honneth, A. (2003) Behovet for anerkendelse. I Willig, R. (Red.) København: Hans Reitzels Forlag
- Ingemann, J., Kjeldsen, L., Nørup, I. & Rasmussen, S. (2018). *Kvalitative undersøgelser i praksis*. Samfundslitteratur.
- Jensen, J., Nielsen, N., Winther, M. & Lindell, J. (2020). *Vold i nære relationer - Under radaren*. Forlag: Mandecentret. Lokaliseret d. 23. september 2022 på URL:
https://mandecentret.dk/wp-content/uploads/2020/03/UnderRadaren_WEB.pdf
- Johansen, K., Frederiksen, M. & Simonsen, L. (2021). *Mænd udsat for partnervold - et pilotstudie blandt danske praktikere med perspektiver fra skandinavisk forskning og praksis*. København: Lev Uden Vold. Lokaliseret d. 14. september 2022 på URL:
https://levudenvold.dk/media/flgk4xqp/luv_rapport_pilotstudie_m%C3%A6nd-udsat-for-partnervold_final.pdf
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Interview. Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. (3. udg.). København: Hans Reitzels Forlag.
- KVINFO (u.å.) Kønsbaseret vold. Lokaliseret d. 1. november 2022 på URL:
<https://kvinfo.dk/koensbaseret-vold/>
- KVINFO (2021) KVINFO strategi 2021-2024. Lokaliseret d. 1. november 2022 på URL:
<https://kvinfo.dk/wp-content/uploads/2021/12/KVINFO-STRATEGI-2021-24-LANG-enkeltsider.pdf>

- Madsen, K., Arrouas, M. & Fenger-Grøndahl, M. (2017). *Feminisme*. Lokaliseret d. 27. september 2022 på URL: <https://faktalink.dk/titelliste/feminister-og-roedstroemper>
- Mandecentret (u.å.). *Historie - en personlig historie bliver begyndelsen på Mandecentrets historie*. Lokaliseret d. 28. september 2022 på URL: <https://mandecentret.dk/mandecentrets-historie/>
- Mandecentret (2021). *Året der gik 2021*. Lokaliseret d. 13. december 2022 på URL: <https://mandecentret.dk/aaret-der-gik-2022/>
- Mandecentret (2022). *Årsberetning 2021 - Tid til forandring*. Forlag: Mandecentret. Lokaliseret d. 16. september 2022 på URL: https://mandecentret.dk/wp-content/uploads/2022/02/A%CC%8Arsberetning-2021_Mandecentret_WEB.pdf
- Mosse, G. L. (1996). *The image of Man: The Creation of Modern Masculinity*. Oxford University Press Incorporated. (E-bog). Lokaliseret d. 30. september 2022 på URL: <http://ebookcentral.proquest.com/lib/aalborguniv-ebooks/detail.action?docID=2012870>
- Nissen, M.A., Ringø, P. & Fallov, M. A. (2018). *En model - rummet for udvikling i menneskesyn i socialt arbejde*. I: M. A. Nissen, M. A. Fallov & P. Ringø (Red.). *Menneskesyn i socialt arbejde. Om udviklingen af det produktive menneske*. (1. udg. 1. oplag). København: Akademisk Forlag
- Nørager, T. (1995). *System og livsverden*. (1. udg. 5. oplag.) Århus: Trøjborg Bogtryk/Offset A/S. Frederiksberg: Forlag Anis
- Nørrelykke, H. (2016). *Socialrådgivning og socialt arbejde*. I R. Posborg, H. Nørrelykke & H. Antczak (Red.) *Hvordan kan socialrådgiverfaget forstås i et professionsperspektiv*. (3.udg. s. 15-143). Bosnia & Herzegovina: Hans Reitzels Forlag.
- Ottosen, M. H. & Østergaard, S. V. (2022). *Partnervold i Danmark i 2020*. VIVE - Viden til velfærd. Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Lokaliseret d. 12. september 2022 på URL: <https://www.vive.dk/da/udgivelser/partnervold-i-danmark-2020-17358/>

- Oldrup, H., Andersen, S., Kjær, S., Nielsen, N. & Rosen, C. (2018). *Psykisk, fysisk og sociale konsekvenser af psykisk vold i parforhold - kortlægning af forskning*. København: Lev Uden Vold. Lokaliseret d. 14. september 2022 på URL:
https://levudenvold.dk/media/c40lnapn/rapport_konsekvenser_af_psykisk_vold-web.pdf
- Oldrup, H., Kjær, S. & Weih, N. (2019). *Partnervold - kommunernes praksis og indsats*. Publiceret af Lev Uden Vold. Lokaliseret d. 27. december 2022 på URL:
<https://levudenvold.dk/media/jdadzq3y/partnervold-kommunernes-praksis-og-indsats-pdf.pdf>
- Petersen, I. (2011). *Mandebevægelsen ville forandre verden*. (Artikel). Lokaliseret d. 27. september 2022 på URL: <https://videnskab.dk/kultur-samfund/mandebevaegelsen-ville-forandre-verden>
- Social- & Indenrigsministeriet (u.å.). *Aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2021-2024*. Lokaliseret d. 19. september 2022 på URL: https://sim.dk/media/40571/aftale_om_udmoentning_af_reserven_2021-2024_t.pdf
- Socialstyrelsen (2018). *Viden om vold i nære relationer*. Lokaliseret d. 26. september 2022 på URL: <https://socialstyrelsen.dk/voksne/vold-i-naere-relationer/viden-om-vold>
- Socialstyrelsen (2020). *Definition af hjemløshed*. Lokaliseret d. 22. november 2022 på URL: <https://socialstyrelsen.dk/voksne/hjemloshed/om-hjemloshed/definition-af-hjemloshed>
- Sørensen, K. R. (2016). *Socialt arbejde på et herberg*. I B. M. Jensen og I. Schiermacher (Red). Udsatte voksne og socialt arbejde. Bosnia & Herzegovina; Hans Reitzels Forlag.
- Thagaard, T. (2017). *Systematik og indlevelse - En indføring i kvalitativ metode*. (1. udg. 8. oplag). Akademisk Forlag.
- Transportministeriet (2022). *Redegørelse/Perspektiv- og handlingsplan for ligestilling 2022*. Lokaliseret d. 1. november 2022 på URL: <https://www.trm.dk/media/2vadv0ll/perspektiv-og-handlingsplan-for-ligestilling-2022.pdf>

Regeringen (2002). *Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder*. Lokaliseret d. 28.

september 2022 på URL:

https://www.lokk.dk/media/zkkbngrk/regeringens_handlingsplan_til_bekmpelse_af_vold_mod_kvinder_.pdf

Regeringen (2005). *Handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder og børn i familien 2005 2008*. Lokaliseret d. 18. oktober 2022 på URL:

https://www.lokk.dk/media/1hgmdjil/handlingsplan_til_bekmpelse_af_mnds_vold_mod_kvinder_og_brn_i_familien_2005_2008.pdf

Regeringen (2010). *National strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer*. Lokaliseret d. 28.

september 2022 på URL:

https://www.lokk.dk/media/iobdluzo/national_strategi_til_bekmpelse_af_vold_i_nre_relationer_2011.pdf

Regeringen (2014). *Indsats mod vold i familien og i nære relationer*. National handlingsplan. København: Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold. Lokaliseret d. 18. oktober 2022 på URL: <https://www.lokk.dk/media/zxuamzjg/nationalhandlingsplanjuni2014.pdf>

Regeringen (2022). *Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab*. København: Transportministeriet og Ligestillingsafdelingen. Lokaliseret d. 18. oktober 2022 på URL:

<https://www.trm.dk/media/1azfc5zv/udspil-til-handlingsplan-mod-partnervold-og-partnerdrab2206.pdf>

Retskilder

Forordninger om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med personoplysninger med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (Databeskyttelsesforordning), jf. nr. 2016/679 af 27. april 2016

Lov om socialtilsyn, jf. nr. 608 af 12. juni 2013, som senest er ændret ved lovbek. nr. 1109 af 1. juli 2022

Lov om social service (Serviceloven), jf. nr. 573 af 24. juni 2005, som senest er ændret ved lovbek. nr. 170 af 24. januar 2022

Straffeloven, jf. nr. 126 af 15. april 1930, som senest er ændret lovbek. nr. 1360 af 28. september 2022